

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้าน บ้านราชสีมา หมู่ที่ 1 ต.สุรนารี อ.เมือง จ.นครราชสีมา

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต

สาขาการจัดการและประเมินโครงการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ปีการศึกษา 2545

ISBN....

บทคัดย่อ

กรกฎ ทิพย์รส : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
บ้านราชสีมา หมู่ที่ 1 ต.สุรนารี อ.เมือง จ.นครราชสีมา

อาจารย์ที่ปรึกษา: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มารีนา เกตุทัตคาร์น, หน้า

ISBN...

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นนโยบายของรัฐบาลซึ่งมี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี เพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม และการแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง บ้านราชสีมา หมู่ที่ 1 ต.สุรนารี อ.เมือง จ.นครราชสีมา พบว่าหมู่บ้านราชสีมา หมู่ที่ 1 ส่วนใหญ่นำเงินไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ บางรายก็ไม่ชำระหนี้เพราะคิดว่ารัฐบาลไม่สามารถเอาผิดได้ ทำให้ไม่เกิดรายได้ จึงขาดความเข้มแข็งด้านการชำระเงิน และเงินล้านที่เข้ามาก็ไม่เพียงพอต่อความต้องการของชาวบ้านในชุมชนซึ่งมีประชากรในหมู่บ้านจำนวนมาก ส่วนในการบริหารกองทุนของคณะกรรมการจะต้องมีเจ้าหน้าที่ของรัฐมาให้คำแนะนำ เป็นที่ปรึกษา ในการทำบัญชี เพราะคณะกรรมการยังขาดความรู้ด้านบัญชี ทำให้หมู่บ้านราชสีมา หมู่ที่ 1 ต.สุรนารี อ.เมือง จ.นครราชสีมา มีโอกาสเสี่ยงต่อการเกิดหนี้สูญได้ซึ่งทราบจากการชำระเงินในแต่ละเดือนของหมู่บ้านจากการปล่อยกู้ของคณะกรรมการและสภาพความเป็นอยู่ที่ประชากรที่มีรายได้น้อยส่วนรายจ่ายมากและเป็นหนี้รายนอกระบบที่มาก

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

ปีการศึกษา 2545

ลายมือชื่อนักศึกษา..... *By 2A.*

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... *2/25*

ลายมือชื่ออาจารย์ร่วมปรึกษา..... *2/25 (11111)*

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี, ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บุคคล และกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ อย่างดียิ่ง ทั้งในด้านวิชาการ และด้านการดำเนินงานวิจัย อาทิเช่น

- รองศาสตราจารย์ ดร. มารินา เกตุทัตคาร์ณ์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์
- คณาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่ให้คำแนะนำปรึกษาทางด้านวิชาการ
- คำปรึกษาด้านการปฏิบัติการในพื้นที่ และสร้างความคุ้นเคยกับชุมชน
- นายอำเภอ ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ประธานกองทุนหมู่บ้าน ที่ให้ข้อมูล, และ
- อำนวยความสะดวก และขอกราบขอขอบคุณพี่น้องในหมู่บ้าน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ต่างๆ

ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้การเลี้ยงดูอบรมและส่งเสริมการศึกษาเป็นอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในชีวิต

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
กรกฎ ทิพย์รส

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบได้พิจารณา สารนิพนธ์ฉบับนี้ เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาบริหารจัดการและการประเมินโครงการของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

Dr. P.

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มารีนา เกตุทัตการณ์)

กรรมการสอบ

Dr. P. (แทน)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โชคชัย วณู)

Dr. P.

(มาโน เกตุทัต-ภักดิ์)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ

Dr. P.

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

10 ต.ค. 2545

วันที่ _____ เดือน _____ พ.ศ. _____

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ.....	ก
หน้าอำนวยการ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญแผนภาพ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
บทที่ 1 บทนำ	
1. หลักการและเหตุผล.....	1
2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....	2
3. กรอบความคิดทฤษฎี.....	3
4. วิธีดำเนินการ.....	5
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ.....	6
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง	
1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ.....	7
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2545.....	13
3. แบบคิดตามสังเกตการณ์คัดเลือก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง.....	17
4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและการประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง.....	18
5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	20

	หน้า
6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง.....	22
7. หลักการประเมินโครงการแบบชีพพ์โมเดล.....	24
8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง.....	26
บทที่ 3 วิธีดำเนินการประเมินโครงการ	
1. วิธีการประเมินโครงการ.....	29
2. กลุ่มเป้าหมาย.....	29
3. ตัวแปรและตัวชี้วัด ที่ใช้ในการประเมินโครงการ.....	30
4. เครื่องมือที่ใช้ประเมินโครงการ.....	48
5. ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์การประเมินกับตัวชี้วัดตาม รูปแบบการประเมิน.....	49
6. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	51
บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ	
1. ผลการประเมินบริบทชุมชน.....	52
2. ผลการประเมินโครงการ โดยภาพรวม.....	58
3. ผลการประเมินผลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้.....	61
4. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....	62
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	
1. วิธีดำเนินการ.....	64
2. ผลการดำเนินการ.....	65
3. อภิปรายผล.....	66
4. ข้อเสนอแนะ.....	68
บรรณานุกรม.....	69
ภาคผนวก.....	70

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
1. ระบบการทำงานของโครงการ.....	4
2. ความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินกับการตัดสินใจในแบบจำลอง.....	26

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. ตัวแปรและตัวชี้วัด ที่ใช้ในการประเมินบริษัท.....	30
2. ตัวแปรและตัวชี้วัด ที่ใช้ในการประเมินวิจัย.....	35
3. ตัวแปรและตัวชี้วัด ที่ใช้ในการประเมินกระบวนการ.....	38
4. ตัวแปรและตัวชี้วัด ที่ใช้ในการประเมินผลผลิต.....	44
5. ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์การประเมินกับตัวชี้วัดตาม รูปแบบประเมิน.....	50
6. จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามลักษณะของประชากร.....	54
7. จำแนกแหล่งน้ำ และใช้น้ำจำแนกตามแหล่งน้ำ.....	55
8. ระดับและค่าเฉลี่ยของผลการประเมินด้านการเกิดกองทุนหมู่บ้าน.....	58
8. ระดับและค่าเฉลี่ยของผลการประเมินด้านความสามารถในการ บริหารกองทุนหมู่บ้าน.....	59
9. ระดับและค่าเฉลี่ยของผลการประเมินด้านการเรียนรู้เพื่อพึ่งตนเอง ของชุมชน.....	60
10. ระดับและค่าเฉลี่ยของผลการประเมินด้านการกระตุ้น สร้างภูมิคุ้มกัน ของชุมชน.....	60
12. ระดับค่าเฉลี่ยด้านศักยภาพที่มีความเข้มแข็งของชุมชน.....	61

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นนโยบายของรัฐบาลซึ่งมี พ.ศ.ท.ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี โดยที่มีนโยบายเร่งด่วน ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เห็นควรมีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เพื่อให้มีอำนาจ และหน้าที่รับผิดชอบในการวางแผนงานนโยบาย และแผนงานในการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อให้การดำเนินงานตามนโยบายเร่งด่วนดังกล่าว เป็นไปอย่างรวดเร็วมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลที่ได้แถลงต่อรัฐสภาเพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในด้านการศึกษา การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม และการแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยรัฐบาลจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กองทุนละ 1 ล้านบาท พร้อมเสริมสร้างและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถ ในการจัดระบบบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียน ในหมู่บ้านและชุมชนเมืองกันเอง

ความสำคัญของปัญหา ความยากจนของประชาชนในชนบทและชุมชนเมือง คือการไม่มีทุนและขาดโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุน เพื่อนำมาพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ลดรายจ่าย ตลอดจนบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน รัฐบาลซึ่งมี พ.ศ.ท.ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรีมีเจตนารมณ์ที่จะแก้ไขปัญหาความยากจน โดยได้กำหนดนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ สำหรับเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง ใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอีกทั้งเพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน อันเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศรวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

จากความพร้อมของหมู่บ้าน ในกรณีที่ได้จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแล้วเสร็จ และได้รับการอนุมัติให้ตั้งกองทุนรับการจัดสรร โอนเงินเข้ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแล้ว ในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและพัฒนากองทุนไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน โดยผลที่ได้รับในอนาคตของกองทุนหมู่บ้าน

นี่ก็มือผู้ชำนาญเหมือนกัน คือ จะมีแหล่งเงินทุนหมุนเวียนภายในหมู่บ้าน และในแง่ของการเกิดอาชีพ ในหมู่บ้านของชาวบ้านด้วย เพราะบางคนได้กู้เงินไปเพื่อประกอบกิจการค้าขายภายในหมู่บ้าน ซึ่งไม่ทำให้ชาวบ้านตระเวนออกหางานทำต่างถิ่นทำกินอันจะส่งผลดีไม่สร้างปัญหาการเพิ่มประชากร ในต่างถิ่น ทำให้สร้างรายได้ สร้างทุนให้แก่ชาวบ้านนำไปประกอบธุรกิจ ทำให้ชาวบ้านมีเงินทุน หมุนเวียน มีอาชีพ เป็นภารกิจที่ต้องมีดำเนินการ เพราะฉะนั้นสำนักงานคณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จึงเห็นสมควรให้มีการสนับสนุนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยให้ทุนการศึกษาแก่บัณฑิตเพื่อเข้าไปเก็บ รวบรวมข้อมูล การศึกษาหลักสูตรการจัดการและการประเมินโครงการ ซึ่งเป็นหลักสูตรที่กำหนด การศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยกำหนดให้นโยบายกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นกิจกรรมหลักของการศึกษา ซึ่งช่วยในการบริหารจัดการกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมืองรวมทั้งก่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้แก่ผู้จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่งเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจระดับล่างอีกทางหนึ่ง และส่งเสริมให้บัณฑิตที่ต้องการพัฒนาบ้านเกิด มีโอกาสกระทำได้ อีกทั้งบัณฑิตได้มีการยกระดับการศึกษาควบคู่กับการปฏิบัติงานในพื้นที่ สม ควรให้สถาบันการศึกษาทั้งในส่วนของการกระทรวงศึกษาธิการ และทบวงมหาวิทยาลัย จัดทำหลัก สูตร โดยเนื้อหาหลักสูตรจะมุ่งเน้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การเงิน การบัญชี การจัดทำโครง การ การวิเคราะห์โครงการ การวิจัยและการประเมินผลโครงการ การออกแบบผลิตภัณฑ์และการ ตลาด รวมทั้งการเรียนรู้อาชีพ การประเมินผลและการพัฒนาชุมชนที่ใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือ และผู้จบหลักสูตรจะได้รับ ประกาศนียบัตรบัณฑิต ซึ่งเป็นการประเมินบัณฑิตดังกล่าว

2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

2.1 เพื่อทราบข้อมูลระดับความเข้มแข็งของชุมชนตามตัวชี้วัดที่ทางกองทุนหมู่บ้านและ ชุมชนเมืองกำหนด

2.2 เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมทั้งข้อมูลของ หมู่บ้านและชุมชนเมืองที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

2.3 เพื่อทราบการดำเนินงาน การบริหารจัดการ การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านราชสีมา หมู่ 1 ตำบลสุรนารี อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

2.4 เพื่อทราบถึงสถานะการณ์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของรัฐบาลที่ได้จัดสรร ให้หมู่บ้าน ว่าใครเป็นประธานและคณะกรรมการกองทุน มีสมาชิกจำนวนเท่าไร รายชื่อผู้กู้ยืมเงิน

2.5 เพื่อทราบการบริหารจัดการกองทุนใน โดยบัณฑิตอาสาเข้าไปเก็บรวบรวมข้อมูล มีการติดตามกำกับดูแลทั้งฝ่ายอาจารย์นิเทศก์ร่วมกับฝ่ายรัฐบาล

2.6 เพื่อทราบศักยภาพของชาวบ้านราชสีมา ว่ามีความเข้มแข็งในการพัฒนาอาชีพ การสร้างงาน เกิดรายได้ แก่ชุมชนอย่างไร

2.7 เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจของชุมชนไปยังเศรษฐกิจของประเทศ ให้เกิดการหมุนเวียนและการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น

3. กรอบความคิดทฤษฎี

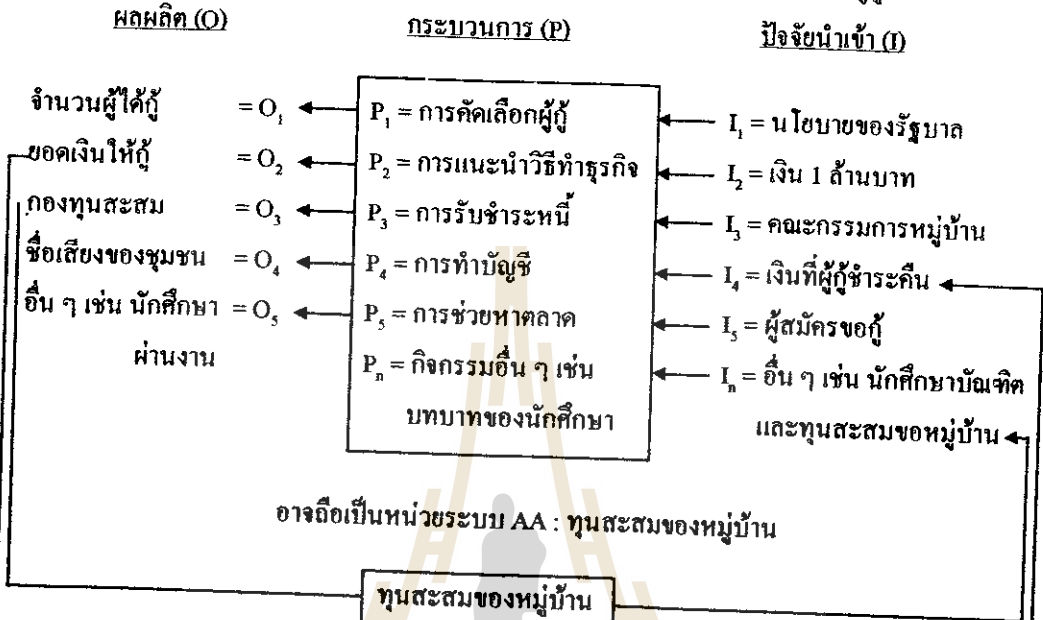
ต้นแบบทางความคิดเชิงระบบที่เรียกว่า “ซีพีพีโมเดล” (CIPP Model)

“C	ย่อมาจาก Context	คือ	บริบทของหน่วยระบบ
I	ย่อมาจาก Input	คือ	ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ
P	ย่อมาจาก Process	คือ	กระบวนการของหน่วยระบบ
P	ย่อมาจาก Product	คือ	ผลผลิตของหน่วยระบบ “ (เจดิว บุรีภักดี และ

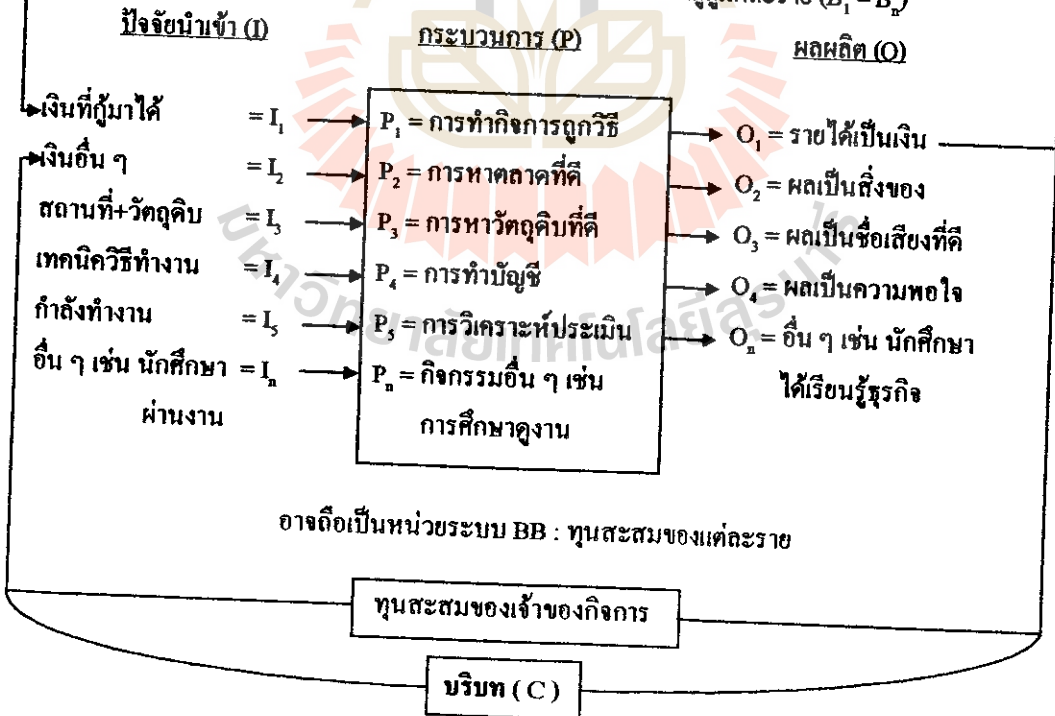
คณะ. 2545:20)

หน่วยอนุระบบกองทุนหมู่บ้านแต่ละกองทุนยังมีหน่วยอนุระบบย่อย ๆ ได้แก่ สมาชิกและผู้กู้แต่ละราย ซึ่งย่อมต้องช่วยกันสร้างความเจริญและความเข้มแข็งให้แก่กองทุนอย่างยั่งยืน

หน่วยระบบ A : หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

หน่วยระบบ B : หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย ($B_1 - B_n$)

แผนภาพ 1. ระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้าน

“ 1) หน่วยระบบโดยรวมของกองทุนหมู่บ้านถูกสร้างขึ้นโดยบริบท คือ รัฐบาลและประชาชนในท้องถิ่น ตรงตามที่กล่าวไว้ว่าเป็นหน้าที่อย่างหนึ่งของบริบทที่จะสร้างหน่วยระบบและจัดหาปัจจัยนำเข้า ตลอดจนกำหนดกระบวนการทำงาน (Process) และกำหนดเป้าหมายผลผลิตของหน่วยระบบ

2) ปัจจัยนำเข้าที่เป็นบุคคล ทั้งบุคคลภายในและบุคคลภายนอกของชุมชนจะต้องมีคุณสมบัติที่คือพอ มีจำนวนที่พอดีในขั้นตอนที่ได้รับคัดเลือก หรือจัดหามาเป็น “P” และจะต้องเข้าไปกระทำบทบาทหน้าที่ตามอย่างที่เหมาะสมในช่อง “P” เพื่อสร้างให้เกิด “O” โดยที่ปัจจัยนำเข้าประเภทบุคคลดังกล่าว สามารถปรับปรุงสิ่งต่าง ๆ เป็นการเพิ่มเติมจากที่บริบทได้กำหนดไว้ก่อนหน้านี้ ทั้งเป็นการปรับปรุงตนเองและ I ตัวอื่น ๆ ตลอดจน P และ O ข้อนี้เป็นจริงทั้งหน่วยระบบ A คือ หน่วยบริหารกองทุน และหน่วยระบบ B คือ หน่วยกิจการของผู้กู้แต่ละคน

3) ความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยระบบ A กับหน่วยระบบ B เริ่มตั้งแต่เงินให้กู้ ซึ่งเป็น “O” ของหน่วยระบบ A เลื่อนมาเป็น “P” ของหน่วยระบบ B และเงินส่งคืน ซึ่งเป็น “O” ของหน่วยระบบ B เลื่อนไปเป็น “P” ของหน่วยระบบ A นอกนั้นก็อาจมีความสัมพันธ์อื่น ๆ เช่น หน่วยระบบ B อาจขายสินค้าให้หน่วยระบบ A เพื่อนำไปขายต่อ

4) การพัฒนากองทุนหมู่บ้าน แท้จริงก็คือ การที่ “P” ประเภทบุคคลถูกขึ้นกระทำบทบาทต่าง ๆ ในการปรับปรุง “P” “P” และ “O” ของหน่วยระบบ A และ B ให้มีความเจริญเข้มแข็งและยั่งยืน” (เฉลียว บุรีภักดี และคณะ. 2545:49-50)

4. วิธีการดำเนินการ

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีเป้าหมายการให้เงินทุนหมุนเวียนสำหรับการลงทุน เพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ หรือเพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉิน และความจำเป็นเร่งด่วน ไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านและชุมชน

ขั้นแรก ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ในหมู่บ้านราชสีมา หมู่ 1 ตำบลสุรนารี อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา เดินพบชาวบ้านทุกหลังคาเรือน จำนวน 115 ครัวเรือน ได้เก็บรวบรวมข้อมูลตามแบบรายงานชุดที่ 1 เป็นระยะเวลา 6 สัปดาห์ และนำข้อมูลมาแยก และบันทึกลงในแบบฟอร์มตามใบรายงาน

ขั้นที่ 2 ทราบและเข้าใจบทบาทของตนเอง ถึงการเข้าไปมีส่วนร่วมของกองทุนหมู่บ้าน ช่วยส่งเสริม แนะนำการบริหารจัดการธุระของกองทุน จึงติดตามการทำงานของคณะกรรมการทุก ๆ สัปดาห์ ต่อมาได้มีโอกาสสัมภาษณ์ และสังเกตพฤติกรรมของชาวบ้านราชสีมา ว่า ผู้นำชุมชน

มีความเข้มแข็ง สามารถเรียกลูกบ้านมาประชุมร่วมกันจัดตั้งกองทุนบ้านราชสีมา ได้ และคนในชุมชนมีความสามัคคีกัน ให้ความร่วมมือกัน เพื่อประโยชน์ส่วนรวม

ขั้นที่ 3 เลือกตัวแทนที่จะกำหนดในการตัดสินใจให้กู้ยืมเงินกองทุนแก่สมาชิก เช่น ตัวแปรคือ สมาชิกผู้กู้จะทำการขอกู้ยืมเงินกองทุน ตัวกำหนดในการตัดสินใจคือ ประวัติของผู้ขอกู้

ขั้นที่ 4 การเก็บรวบรวมข้อมูล จะใช้ชาวบ้านเป็นตัวชี้วัด อาจจะถูกสัมภาษณ์กันโดยตรง เพราะได้ร่วมกับคณะกรรมการและชาวบ้านจัดเวทีระดับหมู่บ้าน จึงได้ทราบว่าชาวบ้านมุ่งเน้นความซื่อสัตย์ ยุติธรรมเป็นสำคัญ

ยกตัวอย่าง การเก็บรวบรวมข้อมูลที่ชาวบ้านมีทัศนคติอย่างไรต่อกองทุน 1 ล้านบาท ผู้วิจัยจะเลือกขนาดตัวอย่าง 50 เปอร์เซ็นต์ของจำนวนครัวเรือน คือ 58 ครัวเรือน และหัวข้อคำถามเจาะลึกรายการมีผู้กู้เงิน ผู้วิจัยจะเข้าถึงตัวผู้กู้ ถามแบบตัวต่อตัว ตามรายชื่อผู้กู้ที่มีต่อคณะกรรมการกองทุน

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

ผลการศึกษานี้จะได้ทราบข้อมูล ดังนี้

1. ได้ทราบผลการทำงาน การดำเนินงานของกิจกรรมกองทุนหมู่บ้านราชสีมา ได้แก่ การจัดตั้งกองทุน การเลือกคณะกรรมการ การร่างระเบียบกองทุน
2. ได้ทราบถึงสภาวะการณ์ของเงิน 1 ล้านบาท ที่รัฐบาลได้จัดสรรอุดหนุนให้ ว่าขอคงเหลือเท่าไร ขอคืนเงินผู้กู้ไปเท่าไร มีดอกเบี้ยหรือเงินบริจาคเท่าไร
3. ได้ทราบและรับรู้ถึงประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนอย่างเจาะลึก และได้สัมผัสจริงจากตัวผู้วิจัยเกี่ยวกับทุก ๆ ปัญหาของการทำงานของกองทุน
4. ได้ตัวชี้วัดศักยภาพของชาวบ้านราชสีมา ไม่ว่าจะเป็นผู้นำชุมชน สมาชิกลูกบ้าน ชาวบ้านสามารถพึ่งพาตนเองได้จริง
5. ได้กระตุ้นเศรษฐกิจในด้านเงินหมุนเวียน ที่เกิดจากดอกเบี้ยและผลจากการกู้ยืมกองทุนเงินล้านทำให้เกิดรายได้ในชุมชนพัฒนาไปสู่เศรษฐกิจของประเทศ จากการใช้เงินกองทุนเงินล้านที่จะส่งผลให้ธุรกิจเกิดการหมุนเวียนและเกิดสภาพคล่องทุกระบบ

บทที่ 2

ปริทัศน์วรรณกรรมและการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความนำ

หลักวิชาต่าง ๆ ที่ปรากฏในบทนี้ เป็นหลักวิชาที่ผู้ทำสารนิพนธ์ ได้ประมวลจากแนวคิดหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและข้อมูลอื่น ๆ เพื่อแสดงว่าหลักวิชาด้านเนื้อหาสาระและหลักวิชาด้านเทคนิควิธีการประเมิน ที่นำมาใช้การประเมินครั้งนี้มีความถูกต้องและมีความสมเหตุสมผลในทางวิชาการ หลักวิชาด้านเนื้อหาสาระและประเด็นเทคนิคการประเมินดังกล่าวมี 9 ด้าน ได้แก่

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและ ชุมชนเมืองแห่งชาติ
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและ ชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544
3. แบบคิดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและ ชุมชนเมือง
4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและ ชุมชนเมือง
5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
7. หลักการประเมิน โครงการแบบชีพชีโมเดล
8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและ ชุมชนเมือง

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและ ชุมชนเมืองแห่งชาติ

1.1 นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

นโยบายเร่งด่วนของรัฐ ซึ่งได้แถลงต่อรัฐสภาในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งละ 1 ล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการลงทุนสร้างอาชีพเสริมและรายได้ ในการต่อสู้กับปัญหาความยากจนเพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองที่จะจะสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม แก้ไขปัญหา เสริมสร้างศักยภาพทางด้านเศรษฐกิจ สังคม ให้แก่ประชาชนในชุมชนและวิสาหกิจขนาดเล็ก พร้อมเสริมสร้างและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความ

1.2 หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

นโยบายดังกล่าวจะประสบความสำเร็จได้ ควรประกอบด้วยหลักสำคัญ 5 ประการ คือ

- 1.2.1 ความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 1.2.2 ความสามัคคีและความแข็งแรงแ็งของหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 1.2.3 การบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนหมู่บ้าน
- 1.2.4 การปฏิรูประบบบริหารราชการแผ่นดิน ตามแนวทางหมู่บ้าน เป็นศูนย์กลางในการพัฒนา
- 1.2.5 การติดตามและประเมินผลโดยมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกองทุน

1.3 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีดังนี้

1.3.1 เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉิน และจำเป็นเร่งด่วน สำหรับการสร้างสัมพันธภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชน

1.3.2 ส่งเสริมและพัฒนาท้องถิ่นชุมชนให้มีความขีดความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน

1.3.3 เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อแก้ไขปัญหาของตนเอง มีการสร้างศักยภาพ และเสริมสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1.3.4 เพื่อเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจแก่ชุมชนท้องถิ่นและสังคมโดยรวม

1.3.5 ประชาชนในท้องถิ่นมีการเสริมสร้างศักยภาพ และความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

1.4 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีระเบียบที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

เพื่อให้การดำเนินงานตามนโยบายเร่งด่วนดังกล่าวเป็นไปอย่างรวดเร็วมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลที่ได้แถลงต่อรัฐสภา อาศัยอำนาจตามความใน ข้อ 10(8) แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พ.ศ. 2544 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จึงออกระเบียบไว้ดังนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544”

ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ 3 ในระเบียบนี้

“กองทุน” หมายความว่า กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนดให้เป็นหมู่บ้านตามระเบียบนี้

“หมู่บ้าน” หมายความว่า หมู่บ้านที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่

“ชุมชนเมือง” หมายความว่า ชุมชนซึ่งตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา เทศบาลในเขตปกครองท้องที่พิเศษและชุมชนอื่น ทั้งนี้ การจะกำหนดว่าชุมชนใดเป็นชุมชนเมือง ให้เป็นไปตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการกองทุนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

“คณะอนุกรรมการสนับสนุน” หมายความว่า คณะอนุกรรมการสนับสนุนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

“คณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัด” หมายความว่า คณะอนุกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัดหรือกรุงเทพมหานคร

“คณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ” หมายความว่า คณะอนุกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับอำเภอหรือเขต

“คณะกรรมการกองทุน” หมายความว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหรือคณะกรรมการกองทุนชุมชนเมืองต่าง ๆ ตามระเบียบที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด

“กรรมการกองทุน” หมายความว่า กรรมการในคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหรือกรรมการในคณะกรรมการกองทุนชุมชนเมือง

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

“ธนาคาร” หมายความว่า ธนาคารที่คณะกรรมการกำหนดให้บริหารจัดการกองทุน

“ครัวเรือน” หมายความว่า ครอบครัวตามทะเบียนบ้าน อันประกอบด้วยบิดา มารดา สามี ภรรยา บุตร ญาติพี่น้อง เป็นต้น อยู่ร่วมกัน

“หัวหน้าครัวเรือน” หมายความว่า ผู้มีชื่อเป็นเจ้าบ้านตามทะเบียนบ้าน

“ผู้แทนครัวเรือน” หมายความว่า หัวหน้าครัวเรือนหรือบุคคลในครัวเรือน ซึ่งหัวหน้าครัวเรือนมอบหมายเป็นหนังสือให้เป็นผู้แทนครัวเรือน

“หุ้น” หมายความว่า การออมทรัพย์ในรูปแบบหนึ่ง โดยมูลค่าของหุ้นให้เป็นไปตามที่กองทุนกำหนด

“เงินฝากถักจะ” หมายความว่า เงินที่สมาชิกตกลงที่จะฝากหรือออมไว้กับกองทุนตามแต่ละตกลงกัน โดยให้ถือว่าเงินออมเป็นเงินสะสม และจะถอนหรือปิดบัญชีได้ก็ต่อเมื่อพ้นสภาพจากการเป็นสมาชิกตามระเบียบหรือข้อบังคับที่กองทุนกำหนด

“เงินรับฝาก” หมายความว่า เงินรับฝากประเภทต่าง ๆ นอกเหนือจากเงินออมตามที่กองทุนกำหนด

“สมาชิก” หมายความว่า สมาชิกของกองทุน

“ที่ประชุมสมาชิก” หมายความว่า ที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปีหรือที่ที่ประชุมใหญ่วิสามัญ

ข้อ 4 ให้ประธานกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติรักษาการตามระเบียบนี้

ข้อ 5 ปรัชญาหรือหลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ คือ

- (1) เสริมสร้างสำนักความเป็นชุมชนและท้องถิ่น
- (2) ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคต และจัดการหมู่บ้านและชุมชนด้วยคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง
- (3) เกื้อกูลประโยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน
- (4) เชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชน ราชการ เอกชน และประชาสังคม

(5) กระจายอำนาจให้ท้องถิ่นและพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน

ข้อ 6 กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีวัตถุประสงค์ประสงค์ในการดำเนินการดังนี้

(1) เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉิน และจำเป็นเร่งด่วน และสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชน

(2) ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินทุนของตนเอง

(3) เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อการแก้ไขปัญหา และเสริมสร้างศักยภาพ และส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

(4) กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

(5) เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

ข้อ 7 กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ประกอบด้วยเงินและทรัพย์สินดังนี้

- (1) เงินอุดหนุนที่รัฐบาลจัดสรรให้
- (2) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้
- (3) เงินกู้ยืม
- (4) ดอกผลหรือผลประโยชน์ใด ๆ ที่เกิดจากกองทุน
- (5) เงินหรือทรัพย์สินอื่น ๆ ที่กองทุนได้รับ โดยไม่มีเงื่อนไขผูกพันหรือ

ภาระผูกพันอื่นใด

ข้อ 8 ให้คณะกรรมการเปิดบัญชีเงินฝากออมทรัพย์ “กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ” กับธนาคาร เพื่อสำรองจ่ายและเตรียมจัดสรรให้แก่กองทุนหมู่บ้านและกองทุนชุมชนเมือง

ให้ธนาคารโอนเงินจาก “บัญชีกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ” เข้าบัญชีกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองตามคำสั่งจ่ายของคณะกรรมการ

ข้อ 9 ให้คณะกรรมการจัดสรรเงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ไปยังบัญชีกองทุนและบัญชีกองทุนชุมชนเมืองตามหมวด 9 แห่งระเบียบนี้ บัญชีละหนึ่งล้านบาท ภายในระยะเวลาสามสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งเป็นหนังสือจากคณะกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัด

ในกรณีที่คณะกรรมการไม่สามารถจัดสรรเงินให้เสร็จสิ้นภายในระยะเวลาที่กำหนดตามวรรคหนึ่ง ให้ขยายระยะเวลาต่อได้อีกไม่เกินสิบห้าวัน

ข้อ 10 ในการอนุมัติให้คณะกรรมการกองทุนเริ่มเข้าบริหารจัดการและเบิกจ่ายเงินจากบัญชีกองทุนหมู่บ้านหรือบัญชีกองทุนชุมชนเมือง ให้คณะกรรมการพิจารณาในหลักการดังนี้

(1) ความพร้อม ความสนใจ และการมีส่วนร่วมของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง รวมทั้งการแสดงออกอย่างชัดเจนซึ่งความพร้อมในการเข้าร่วมบริหารจัดการกองทุน และการควบคุมดูแลกันเองในการใช้ประโยชน์จากกองทุนของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

(2) ความพร้อมของคณะกรรมการกองทุนที่เป็นความพร้อมของบุคคลด้านความรู้ และประสบการณ์ในการบริหารจัดการกองทุนสังคมหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง เช่น กลุ่มออมทรัพย์ กองทุนอาชีพ และกองทุนสวัสดิการ และความพร้อมในการเข้าบริหารจัดการกองทุน

(3) การบริหารจัดการกองทุนที่สอดคล้องและเกื้อกูลกันในส่วนเงินอุดหนุนจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ และกองทุนทางสังคมทางกองทุนที่หน่วยงานราชการจัดตั้งขึ้น

(4) การมีระบบการตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนโดยสมาชิก และมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพการดำเนินกิจกรรมของกองทุนทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและการพึ่งพาตนเอง เพื่อความโปร่งใสและมีประสิทธิภาพสูงสุด

ภายใต้บังคับแห่งข้อ 11 และบทบัญญัติในหมวด 8 แห่งระเบียบนี้ เมื่อคณะกรรมการได้อนุมัติให้คณะกรรมการกองทุนเริ่มเข้าบริหารจัดการและเบิกจ่ายเงินจากบัญชีกองทุนหมู่บ้านหรือบัญชีกองทุนชุมชนเมืองแล้ว คณะกรรมการย่อมหมดอำนาจในการบริหารจัดการเงินกองทุน และจะเข้าแทรกแซงการบริหารจัดการเงินกองทุนของคณะกรรมการกองทุนมิได้

ข้อ 11 คณะกรรมการมีอำนาจระงับการจ่ายเงินจากบัญชีกองทุนหรือให้กองทุนชดใช้หรือให้ส่งคืนเงินในกรณีที่กองทุนเบิกจ่ายไปแล้ว อันเนื่องจากมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า คณะกรรมการกองทุนไม่ปฏิบัติตามระเบียบหรือข้อบังคับที่คณะกรรมการกำหนด หรือกระทำการอันอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อกองทุน

ในการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้ ผู้วิจัยจะใช้แนวทางนโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติดังกล่าว เป็นหลักและแนวคิดในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองด้วย

2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544”

ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

ข้อ 3 บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ มติคณะรัฐมนตรี และคำสั่งอื่นใดในส่วนที่กำหนดไว้แล้วในระเบียบนี้ หรือ ซึ่งขัดหรือแย้งระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ 4 ในระเบียบนี้

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งชาติ

“กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง” หมายความว่า กองทุนในระดับชาติ

“กองทุน” หมายความว่า กองทุนหมู่บ้าน อีกทั้งชุมชนเมือง ตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนดให้เป็นหมู่บ้านตามระเบียบนี้

“หมู่บ้าน” หมายความว่า หมู่บ้านที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่

“ชุมชนเมือง” หมายความว่า ชุมชนเมืองในเขตกรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา เทศบาลในเขตปกครองทั้งที่พิเศษและชุมชนอื่น ตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ข้อ 5 ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามระเบียบนี้

หมวด 1

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ข้อ 6 ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ” โดยมีชื่อย่อ กทบ. ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรี ที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นรองประธานคนที่ 1 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นรองประธานคนที่สอง รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นรองประธานคนที่สาม ผู้อำนวยการสำนักงานประมาณ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ผู้อำนวยการธนาคารออมสิน ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งคณะ

รัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวนไม่เกิน 10 คน เป็นกรรมการ เลขานุการนายกรัฐมนตรีนับเป็นกรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการอาจแต่งตั้งกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ จำนวน ไม่เกิน 3 คน

ให้มีที่ปรึกษาคณะกรรมการ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยคำแนะนำของคณะกรรมการจำนวนอย่างน้อยสามคนแต่ไม่เกินเจ็ดคน

ข้อ 7 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี และอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้

ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระหรือในกรณีที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มขึ้น ในระหว่างที่กรรมการซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง ให้ผู้ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทนหรือเป็นกรรมการเพิ่มขึ้นอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้ว

เมื่อครบกำหนดวาระตามวรรคหนึ่ง หากยังไม่มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้น ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่ากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

ข้อ 8 นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระข้อ 7 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (1) ตาย
- (2) ลาออก
- (3) เป็นบุคคลล้มละลาย
- (4) คณะรัฐมนตรีมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง
- (5) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (6) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

ข้อ 9 การประชุมของคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุม ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ในการประชุมคราวใด ถ้าประธานกรรมการ ไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการผู้มีอาวุโสตามลำดับเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าไม่มีรองประธานกรรมการมาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ข้อ 10 คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (1) กำหนดนโยบาย การจัดตั้ง และแนวทางการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และกองทุน
- (2) กำหนดแผนการจัดหาเงินทุนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และแผนการจัดสรรให้แก่กองทุน
- (3) จัดทำร่างกฎหมายเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เสนอต่อคณะรัฐมนตรี
- (4) กำหนดแผนงานและออกระเบียบ ข้อบังคับ และประกาศในการจัดตั้ง และแนวทางการบริหารงานกองทุน
- (5) ออกระเบียบเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน จัดหา และจัดสรรผลประโยชน์ของกองทุน
- (6) ออกระเบียบเกี่ยวกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และการบริหารกองทุน
- (7) แต่งตั้งคณะกรรมการ คณะทำงาน เพื่อดำเนินการตามระเบียบนี้
- (8) ออกระเบียบ คำสั่ง และประกาศอื่น ๆ เพื่อปฏิบัติตามระเบียบนี้
- (9) เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานของสำนักงาน อาจมีคำสั่งให้ข้าราชการหรือลูกจ้างของส่วนราชการ หรือคณะกรรมการอาจขอให้คณะรัฐมนตรีมีมติให้พนักงาน หรือลูกจ้างของรัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ ไปช่วยปฏิบัติงานเป็นเจ้าหน้าที่ของสำนักงานได้ โดยถือว่าเป็นการปฏิบัติราชการหรือปฏิบัติงานตามปกติ โดยจะเข้าไปช่วยปฏิบัติงานเต็มเวลา บางเวลา หรือนอกเวลาก็ได้ อีกทั้งอาจกำหนดค่าตอบแทนให้แก่ผู้ไปช่วยปฏิบัติงานด้วยก็ได้
- (10) รายงานผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรค รวมทั้งฐานะการเงินของกองทุนให้คณะรัฐมนตรีทราบอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง
- (11) ปฏิบัติหน้าที่อื่น หรือตามที่กฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการ หรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

ข้อ 11 การประชุมของคณะกรรมการให้นำข้อ 9 มาใช้กับการประชุมและวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมอนุกรรมการ โดยอนุโลม

ข้อ 12 ให้คณะกรรมการ ที่ปรึกษา และคณะกรรมการ ที่ได้รับการแต่งตั้งตามระเบียบนี้ ได้เบี่ยงประชุมค่าตอบแทนตามอัตราที่กำหนด ในพระราชกฤษฎีกาเบี่ยงประชุม และค่าตอบแทนที่ปรึกษา ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้ง พ.ศ. 2523 และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยเบิกจ่ายจากสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

หมวด 2

สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ข้อ 13 ให้มีสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ในสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

ข้อ 14 สำนักงานมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (1) ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ
- (2) ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการ ที่ปรึกษาคณะกรรมการและคณะกรรมการ
- (3) ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการและของกองทุน
- (4) ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงการจัดตั้ง นโยบาย และแนวทางการบริหารกองทุน
- (5) ดำเนินการและประสานงานกับส่วนราชการและองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมความพร้อม ในการจัดตั้งกองทุน และแนวทางการบริหารกองทุน
- (6) จัดให้มีหรือสนับสนุนให้มีการประชุมชี้แจงและฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกองทุน
- (7) พิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการในการพิจารณาแผนการบริหารและจัดการกองทุน
- (8) ให้การสนับสนุน ปรึกษาหารือ และข้อเสนอแนะแก่คณะกรรมการเกี่ยวกับนโยบายระเบียบ หลักเกณฑ์ การดำเนินงานกองทุน
- (9) ดำเนินการหรือมอบหมายให้หน่วยงานอื่น ๆ ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกองทุน และรายงานผลต่อคณะกรรมการดำเนินการในส่วนการบริหารกองทุน
- (10) รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงานเสนอต่อคณะกรรมการ

(11) คำเนนการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

3. แบบติดตามสังเกตการณ์ คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง จำเป็นต้องมีกระบวนการในการเลือกสรร ดังนี้

1. ให้ผู้ใหญ่บ้านเรียกประชุมหัวหน้าครัวเรือนในหมู่บ้านครัวเรือนละ 1 คน เพื่อเปิดเวทีชาวบ้าน คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน โดยจะมีหน้าหน้าครัวเรือนจำนวนไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ของครัวเรือนทั้งหมดในหมู่บ้านเข้าร่วมประชุม
2. ให้คณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ เป็นผู้ให้คำปรึกษาแนะนำ และสนับสนุนในการเลือกสรรกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ดำเนินไปด้วยความโปร่งใส บริสุทธิ์ ยุติธรรม
3. ที่ประชุมชาวบ้านเป็นผู้กำหนดวิธีการเลือกสรรคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน เมื่อแล้วเสร็จให้ผู้ใหญ่บ้านและประชาคมหมู่บ้าน ตลอดจนคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ สนับสนุนให้การเลือกสรรคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน เป็นไปตามมติของเวทีชาวบ้าน
4. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านต้องยื่นขอขึ้นทะเบียนจัดตั้งกองทุนต่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ หรือหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ และเปิดบัญชีเงินฝากของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน โดยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน จะมีหน้าที่ดังนี้
 - (1) บริหารและจัดการเงินกองทุนหมู่บ้านให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้
 - (2) ออกระเบียบข้อบังคับและหลักเกณฑ์ในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน โดยที่สมาชิกของหมู่บ้านเห็นชอบร่วมกัน
 - (3) รับสมาชิกและจัดทำทะเบียนข้อมูลสมาชิกทั้งที่เป็นบุคคลหรือกลุ่มที่อยู่ในหมู่บ้าน
 - (4) พิจารณาเงินกู้ตามระเบียบ หลักเกณฑ์ และวิธีการที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชาวบ้านได้ร่วมกำหนด
 - (5) สำรวจและจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ อุตสาหกรรมครัวเรือน และวิสาหกิจชุมชนในเขตท้องถิ่นในท้องที่หมู่บ้าน
 - (6) จัดทำบัญชีและส่งมอบเงินที่ได้รับการจัดสรร ดอกผล ผลตอบแทน หรือรายได้ที่เกิดขึ้นจากเงินที่ได้รับจัดสรรจากคณะกรรมการคืนให้แก่กองทุนให้ครบเต็มจำนวนที่ได้รับอนุมัติให้เบิกจ่าย
 - (7) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการกำหนดหรือมอบหมาย

กรรมการกองทุนต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังนี้

- (1) เป็นผู้มิใช่ชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่หมู่บ้านติดต่อกันเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าสองปี ก่อนวันที่ได้รับคัดเลือกเป็นกรรมการกองทุน
- (2) เป็นผู้บรรลุนิติภาวะโดยมีอายุยี่สิบปีบริบูรณ์
- (3) ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบ เสียสละ สีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน ไม่ติดการพนัน ไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติด และไม่มีประวัติเสียหายทางการเงิน ตลอดจนขยันหมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย
- (4) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (5) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท
- (6) ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิดแต่รอการกำหนดโทษหรือรอการลงโทษในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ยกเว้นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์สินและความผิดฐานบุกรุก
- (7) ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ องค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือสร้างความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ทางราชการ องค์การ หรือหน่วยงานที่สังกัด
- (8) ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่เสียสิทธิตามมาตรา 68 วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540
- (9) ไม่เป็นผู้ที่เคยพ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการกองทุน

4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง

การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้นมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ประเมินความพร้อมในด้านต่างๆ ของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามสภาพความเป็นจริง สำหรับหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะต้องมีความพร้อมในด้านต่างๆ ดังนี้

- 4.1) กระบวนการคัดเลือกกรรมการเป็นไปตามระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองและวิธีการที่หมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนดไว้
- 4.2) คุณสมบัติกรรมการตามระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน จัดตั้งขึ้นโดยสมาชิกหมู่บ้านเลือกสรรตัวแทนขึ้นมา
จำนวนหนึ่ง แล้วคัดเลือกให้เหลือ 15 คน ประกอบด้วย

ประธานกรรมการ	1	คน
รองประธานกรรมการ	2	คน
เหรัญญิก	2	คน
เลขานุการ	2	คน
ประชาสัมพันธ์	2	คน
กรรมการ	6	คน

รายชื่อคณะกรรมการ

ลำดับ	ชื่อ - นามสกุล	ตำแหน่ง	ประสบการณ์/ความสามารถพิเศษ
1	นายสราวุธ วัฒนศิริกุล	ประธาน	บริหาร ,ซ่อมรถยนต์
2	นายพงษ์ภรต์ เข็ญสุวรรณ	รองประธาน 1	ผจก.กรุงเทพเอกซ่าประกันชีวิต
3	นางศุภ ทอกลาง	รองประธาน 2	เป็นเหรัญญิกหมู่บ้าน ,กลุ่มออมทรัพย์
4	ร.ศ.สมศักดิ์ กวภูตานนท์ ฯ	เลขานุการ	บัญชีชั้นตอน , พิมพ์ดีด
5	นางวงเดือน คำสิงห์	ผู้ช่วยเลขานุการ	เกี่ยวกับสังคม , ประกอบธุรกิจ
6	นางเรวดี คงต่อม	เหรัญญิก	บัญชี , พิมพ์ดีด
7	นายบุญเหลือ ทรัพย์ผลไทย	ผู้ช่วยเหรัญญิก	ช่างยนต์
8	จ.ส.อ.ไพโรจน์ รูปอ่อน	ประชาสัมพันธ์	คอมพิวเตอร์ , พิมพ์ดีด
9	นางศรินทร์ญา พงษ์ประสพ	ผู้ช่วยประชาสัมพันธ์	ประธานชมรมประกันชีวิตเมืองย่าโม
10	นายศิริศักดิ์ แก้วทองคำ	กรรมการ	สมาชิกสหกรณ์ , โรงเรียนโนนไทย
11	จ.ส.อ.สมควร คงสูงเนิน	กรรมการ	ช่างไฟฟ้า , ประปา , พิมพ์ดีด
12	นางถวิรัตน์ แสงอรุณ	กรรมการ	บริษัท ซิงเกอร์ , แผนกธุรกิจการเงิน
13	นางเริ่ม สีสูงเนิน	กรรมการ	บริหารการเงิน , บัญชี , บุคคล
14	นางฉิมต์ชุตดา จุมพตพันธ์	กรรมการ	กรรมการหมู่บ้านย่าโม 8
15	นายสุบงกช ชื่นราษฎร์	กรรมการ	กรรมการหมู่บ้านย่าโม 8

และให้คณะกรรมการสามารถแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิ จากสมาชิกหรือบุคคลภายนอก
เป็นที่ปรึกษา ได้ 5 คน

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

ลำดับ	ชื่อ - นามสกุล	ตำแหน่ง	ประสบการณ์/ความสามารถพิเศษ
1	นายกิตติวงศ์ วรทธีรัมย์	ผู้คุณวุฒิ/ที่ปรึกษา	คณะทำงานเครือข่ายกองทุนฯ
2	นายศิริศักดิ์ แก้วทองคำ	ผู้คุณวุฒิ/ที่ปรึกษา	สมาชิกสหกรณ์ ร.ร. โนนไทยฯ
3	นายเสรี ช่างทองดี	ผู้คุณวุฒิ/ที่ปรึกษา	สมาชิกสหกรณ์ กรมชลประทานสง
4	นายจ่านอง ปุผาลา	ผู้คุณวุฒิ/ที่ปรึกษา	หจก. ร้านสวัสดิการ ม.จุฬา
5	ผญ.เอี่ยม ศรีทอง	ผู้คุณวุฒิ/ที่ปรึกษา	ค้าขาย , ธุรกิจส่วนตัว

ให้คณะกรรมการกองทุนมีวาระดำรงตำแหน่งคราวละไม่เกินสองปี เมื่อครบกำหนดเวลา
หนึ่งปีนับแต่วันที่เข้าดำรงตำแหน่งให้กรรมการกองทุนจับสลากออกจำนวน กึ่งหนึ่งของคณะ
กรรมการกองทุนทั้งหมด คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุนให้เป็นไปตามระเบียบคณะ
กรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและ
ชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

4.3) ความรู้ประสบการณ์ และความมั่นใจในการบริหารกองทุนของกองทุนหมู่บ้านและ
ชุมชนเมือง

4.4) มีระเบียบข้อบังคับในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

4.5) การมีส่วนร่วมในการจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

4.6) สมาชิกมีการปฏิบัติตามระเบียบครบถ้วน

4.7) มีการเปิดบัญชีเงินฝากของกองทุนแล้ว

5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน “บ้านราชสีมา” หมู่ 1 ต.สุรนารี อ.เมือง จ.นครราชสีมา ว่าด้วย
การจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้าน พ.ศ. 2544 ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน สำหรับเป็นแหล่ง
เงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม เพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถใน
การจัดระบบ และบริหารจัดการเงินทุนของตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพในการสร้างเสริมความเข้ม

แข็งและสร้างเสริมภูมิคุ้มกันของหมู่บ้าน เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมการเสียดสละ เอื้ออาทร รวมทั้งเอื้อประโยชน์ต่อสมาชิกโดยรวม โดยมีระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ดังต่อไปนี้

5.1 ที่ตั้งของกองทุน อยู่ที่ 121 หมู่ที่ 1 ต.สุรนารี อ.เมือง จ.นครราชสีมา

5.2 วัตถุประสงค์

- 5.2.1 เพื่อกอบกู้บ้านเมืองในภาวะเศรษฐกิจตกต่ำจากรากหญ้า
- 5.2.2 เพื่อช่วยเหลือชุมชนให้มีรายได้เลี้ยงครอบครัว
- 5.2.3 เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์โดยการถือหุ้นและเงินรับฝาก
- 5.2.4 เพื่อให้บริการเงินกู้แก่สมาชิก
- 5.2.5 เพื่อนำวัสดุจากท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ และนำดอกผลมาจัดทำเพื่อเป็นกองทุนสวัสดิการ
- 5.2.6 เพื่อพัฒนาจิตใจสมาชิกให้เป็นคนดี มีคุณธรรม มีความซื่อสัตย์ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ใฝ่หาความรู้ ขยันทำงาน รับผิดชอบต่อหน้าที่

5.3 แหล่งที่มาของกองทุน

- 5.3.1 เงินที่ได้รับจัดสรรจากคณะกรรมการ
- 5.3.2 เงินกู้ยืม
- 5.3.3 ดอกผลหรือผลประโยชน์ใดๆ ที่เกิดจากเงินกองทุน
- 5.3.4 ค่าธรรมเนียมแรกเข้า
- 5.3.5 เงินฝากตั้งจะและเงินรับฝาก
- 5.3.6 เงินค่าหุ้น
- 5.3.7 เงินสมทบจากกลุ่มหรือองค์กรสมาชิก
- 5.3.8 เงินหรือทรัพย์สินอื่นๆ ที่กองทุนได้รับโดยไม่มีเงื่อนไขผูกพัน หรือภาระติดพันอื่นใด

5.4 คุณสมบัติของสมาชิก

- 5.4.1 มีสำเนาทะเบียนบ้านและพิกัดอยู่บ้านในหมู่บ้าน บ้านราชสีมา หมู่ 1 ต.สุรนารี อ.เมือง จ.นครราชสีมา
- 5.4.2 มีนิสัยอันดีงาม มีความรู้ความเข้าใจ เห็นชอบด้วยกองทุน และมีส่วนร่วมในกิจกรรมกองทุน
- 5.4.3 พร้อมจะปฏิบัติตามระเบียบของกองทุน
- 5.4.4 คณะกรรมการของกองทุนมีมติเห็นชอบให้เข้าเป็นสมาชิก

5.4.5 มีความอดทน เสียสละ และเห็นแก่ประโยชน์ของกองทุนเป็นสำคัญ

5.4.6 ต้องชำระเงินค่าธรรมเนียบแรกเข้า คนละ 20 บาท เพื่อเป็นทุนของกองทุน

5.4.7 บรรณานิติภาวะ ตามกฎหมาย

5.5 การสมัครเข้าเป็นสมาชิก

5.5.1 ขึ้นค่าของสมัครเป็นสมาชิกกองทุน ได้ที่คณะกรรมการกองทุน

5.5.2 ผู้ที่มีคุณสมบัติตามข้อ 5.4 สามารถยื่นความจำนงหรือสมัครเข้าเป็นสมาชิกของกองทุนได้เดือนละ 1 ครั้ง โดยสามารถสมัครเป็นสมาชิกได้ทั้งในลักษณะปัจเจกบุคคล และกลุ่มหรือองค์กรชุมชนแล้วแต่ความสมัครใจของผู้สมัครสมาชิก

5.5.3 คณะกรรมการกองทุนเป็นผู้พิจารณาว่าจะรับบุคคลหนึ่งบุคคลใดเข้าเป็นสมาชิกโดยชอบธรรม

5.6 การพ้นสภาพจากการเป็นสมาชิก

5.6.1 ตาย

5.6.2 ลาออก

5.6.3 คณะกรรมการกองทุนมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียงเกินกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่อยู่

5.6.4 วิกลจริต จิตฟั่นเฟือน หรือถูกศาลสั่งให้เป็นบุคคลไร้ความสามารถ หรือเสมือนบุคคลไร้ความสามารถ

5.6.5 ที่ประชุมสมาชิก มีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียงสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมด

5.6.6 จงใจฝ่าฝืนระเบียบของกองทุนหรือแสดงตนเป็นปรปักษ์ชัดเจน ขัดขวาง ไม่ให้ความช่วยเหลือร่วมมือกับกองทุนไม่ว่าด้วยประการใด

5.6.7 จงใจปิดบังความจริงอันควรแจ้งให้ทราบในใบสมัครสมาชิก

5.6.8 นำทรัพย์สิน หรือเงินกองทุนไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้

5.6.9 มีลักษณะ หรือคุณสมบัติไม่ตรงตาม ข้อ 5.4

6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การพิจารณาเงินกู้ให้กับผู้กู้ นั้น คณะกรรมการจะต้องดำเนินการตามหมวด 7 ว่าด้วยการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

6.1 สมาชิกที่ประสงค์จะขอกู้เงินจากกองทุนต้องจัดทำคำขอกู้โดยระมัดระวังประสงคในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน โดยให้ยื่นคำขอกู้ดังกล่าวต่อคณะกรรมการกองทุนให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาเงินกู้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

6.2 คณะกรรมการกองทุนมติเห็นควรอนุมัติเงินกู้รายหนึ่ง ไม่เกินจำนวนสองหมื่นบาท ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้รายใดเกินกว่าจำนวนที่กำหนดไว้ตามวรรคหนึ่งให้คณะกรรมการกองทุนเรียกประชุมสมาชิกเพื่อให้สมาชิกพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป แต่ทั้งนี้การอนุมัติเงินกู้ต้องไม่เกินจำนวนห้าหมื่นบาท การอนุมัติเงินฉุกเฉิน ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสมและจำเป็น

6.3 ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติอนุมัติเงินกู้ยืมตามคำขอทั้งหมดหรือบางส่วนให้บันทึกความเป็นไปแบบคำขอกู้ยืมเงิน พร้อมทั้งส่งสำเนาแบบคำขอกู้ยืมเงินตลอดจนเงื่อนไขและรายละเอียดในการอนุมัติเงินกู้ แจ้งให้ผู้ขอกู้และธนาคารรับทราบโดยเร็ว ให้คณะกรรมการกองทุนแต่งตั้งผู้แทนกรรมการกองทุนอย่างน้อยสองคน เป็นผู้ขอกู้ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้เปิดบัญชีออมทรัพย์กับธนาคาร และแจ้งหมายเลขบัญชีออมทรัพย์ให้คณะกรรมการกองทุนรับทราบโดยเร็ว การโอนเงินเข้าบัญชีผู้กู้ตามวรรคสอง ธนาคารจะเป็นผู้ทำหน้าที่โอนเงินเข้าในบัญชีผู้กู้ที่ผ่านการพิจารณาอนุมัติจากคณะกรรมการกองทุน ตามคำสั่งและเงื่อนไขของคณะกรรมการกองทุน

6.4 คณะกรรมการกองทุนอาจเรียกหลักประกันเงินกู้ ไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือทรัพย์สินตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

6.5 ให้คณะกรรมการกองทุนกำหนดอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนเงินฝากและเงินกู้เป็นอัตราที่แน่นอนตามความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิก โดยคำนึงถึงจารีตประเพณี และสภาพเศรษฐกิจและสังคมในหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นหลัก และบิดประกาศอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนดังกล่าวอย่างเปิดเผย

6.6 การกำหนดระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสมแห่งสัญญาเงินกู้แต่ละราย การชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนให้ผู้กู้ชำระให้แล้วเสร็จสิ้นภายในกำหนดระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปี นับแต่วันที่ทำสัญญา การชำระคืนเงินกู้หรือเงินลงทุนทุกประเภท ผู้กู้หรือผู้ที่นำเงินไปลงทุนจะต้องนำเงินไปส่งคืน ณ ธนาคาร และนำหลักฐานการส่งชำระคืนเงินกู้หรือเงินลงทุนไปมอบให้คณะกรรมการกองทุน เพื่อเป็นหลักฐานในการจัดทำบัญชีหรือดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

6.7 ในกรณีที่ผู้กู้ผิดสัญญาไม่ชำระคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญาขอกู้ยืมเงิน ให้ผู้กู้เสียเบี้ยปรับตามจำนวนที่ระบุหรือข้อบังคับที่กองทุน

กำหนดไว้อย่างแน่นอนสำหรับจำนวนที่ขาดหรือค้างชำระ เว้นแต่ผู้กู้ได้รับอนุญาตให้ผ่อนผันการชำระหนี้ คณะกรรมการกองทุนอาจพิจารณายกเลิกหรือปรับลดเบี้ยปรับให้แก่ผู้กู้รายหนึ่งรายใดก็ได้เมื่อมีเหตุผลอันสมควร และด้วยความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิกด้วยเสียงเกินกึ่งหนึ่ง หรือดำเนินการอื่น ๆ ตามระเบียบที่กองทุนกำหนด

6.8 ในกรณีที่ผู้กู้มิได้เริ่มดำเนินการตามวัตถุประสงค์ในการขอกู้ยืมเงินหรือเมื่อมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้กุนำเงินไปใช้นอกกรอบวัตถุประสงค์โดยปราศจากเหตุผลอันควร ให้คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจยกเลิกสัญญาและเรียกคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนที่ค้างชำระคืนเต็มจำนวนได้โดยทันที ให้คณะกรรมการกองทุนเรียกประชุมสมาชิกเพื่อลงมติให้ผู้กู้ซึ่งนำเงินกู้ไปใช้นอกกรอบวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในคำขอกู้ยืมเงินพ้นจากสมาชิกภาพในระยะเวลาสามสิบวันหลังจากยกเลิกสัญญา สมาชิกซึ่งที่ประชุมสมาชิกมีมติให้พ้นจากสมาชิก ห้ามมิให้สมัครเข้าเป็นสมาชิกของกองทุนเป็นระยะเวลาสองปี

อนึ่ง เมื่อมติของคณะกรรมการมีความชัดเจน โปร่งใส ก็จะสามารถชี้แจงต่อสมาชิกได้ว่าสมควรให้กู้ ไม่สมควรให้กู้ ให้กู้มาก ให้กูน้อย ด้วยเหตุผลประการใด โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านราชสีมา เป็นผู้พิจารณากำหนด

7. หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินแบบชีพพีโมเดล

รูปแบบของการประเมินโดยใช้หลักของเหตุผลทั่ว ๆ ไป อธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินกับการตัดสินใจ และแสดงให้เห็นถึงว่ากระบวนการประเมินใด ๆ ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้ คือ

1. ขั้นตอนการวิเคราะห์กิจกรรมและข้อมูลที่จะประเมินเพื่อสนองความต้องการของผู้ตัดสินใจ

2. ขั้นตอนการรวบรวมสารสนเทศ (Information) ที่ต้องการ

3. ขั้นตอนการเสนอสารสนเทศให้แก่ผู้ตัดสินใจ

ด้วยวิธีการดังกล่าวนี้ เชื่อว่าการตัดสินใจนั้นจะเป็นไปด้วยความสมเหตุสมผลในการบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อควรคำนึงถึงในการใช้รูปแบบการประเมิน

1. วัตถุประสงค์ของการประเมิน คือการรวบรวมสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องมียุทธศาสตร์ที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ

2. ชนิดของการตัดสินใจที่แตกต่างกัน ต้องใช้รูปแบบการประเมินที่แตกต่างกัน และ

ควรใช้รูปแบบการประเมินที่มีประสิทธิผลและเป็นรูปแบบทั่วไป

3. ในกรณีที่รูปแบบการประเมินมีความแตกต่างกันในด้านเนื้อหา (content) ควรใช้ขั้นตอนของการติดตามผลดังนี้ คือ วิเคราะห์ รวบรวม นำเสนอ

4. การตัดสินใจประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้ คือ ขั้นการวิเคราะห์ ออกแบบ เลือกและปฏิบัติ จึงจำเป็นที่จะต้องอาศัยข้อมูลจากการประเมิน ดังนั้น จึงต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างนักประเมินและผู้ตัดสินใจ

5. เพื่อให้จะได้มาซึ่งคำตอบในการตัดสินใจ การออกแบบการประเมินจึงควรคำนึงถึงเกณฑ์ที่มีความตรงภายใน ความตรงภายนอก ความเที่ยง และมีความเป็นปรนัย

6. การประเมินที่เป็นกระบวนการต่อเนื่องเป็นวัฏจักร (cycle) ต้องใช้กับโครงการที่เป็นระบบ (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ 2544: 222)

ความหมายของการประเมินในทัศนะของสตีฟเฟลมมิง

สตีฟเฟลมมิง ได้ให้ความหมายของการประเมินว่า “เป็นกระบวนการของการวิเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจในทางเลือกต่าง ๆ ที่มีอยู่”

รูปแบบของการประเมินแบบ CIPP MODEL

แบบจำลองประเภทนี้ไม่เพียงแต่ประเมินว่า บรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่เท่านั้น แต่ยังเป็น การประเมินเพื่อให้รายละเอียดต่าง ๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ โดยเฉพาะการ ประเมินผลโครงการประชุม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบการประเมินความก้าวหน้าเพื่อบ่งชี้จุดเด่น จุด คือของการประชุม เพื่อนำผลไปปรับปรุงกิจกรรมแผนการประชุมได้ทันที่ และมีการประเมิน รวมสรุปหลังโครงการประชุม เพื่อบ่งชี้ผลสัมฤทธิ์ของโครงการประชุมแบบจำลองที่เหมาะสม ที่ จะใช้เป็นรอบความคิดในการประเมินแบบชีพท์ จึงเป็นที่นิยมใช้ ทั้งนี้ เพราะนักประเมินจะได้ข้อดี ข้อบกพร่อง และประสิทธิภาพของโครงการที่จะประเมินได้เป็นอย่างดี เป็นการรับข่าวสารแบบ สะสมแบบจำลองที่เข้าใจง่าย สะดวกในการปฏิบัติแบบจำลองชีพท์จะประเมินในด้านต่าง ๆ ดังนี้

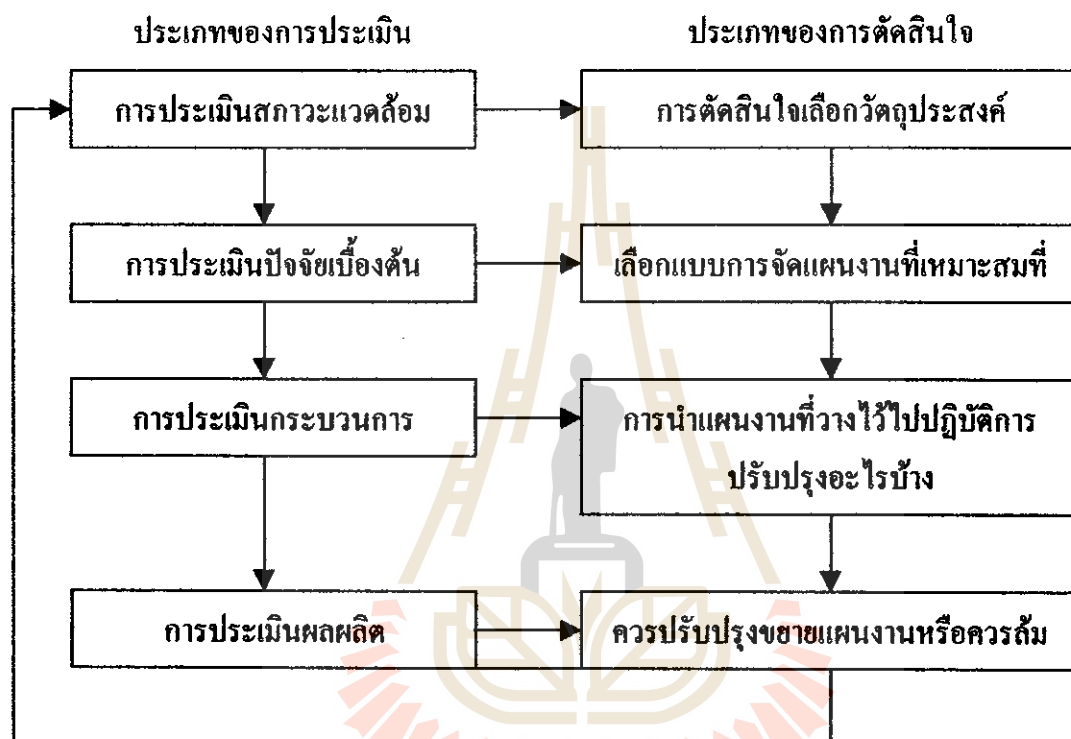
1. การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation) ซึ่งจะช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนในการกำหนดวัตถุประสงค์

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับ โครงสร้างเพื่อกำหนดรูปแบบของโครงการ

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการตัดสินใจในด้านการ ประชุกต์ใช้ เพื่อควบคุมการดำเนินการของโครงการ

4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) จะช่วยในการตัดสินใจเพื่อตัดสินใจและดูแลสำเร็จของโครงการ

สรุปความสัมพันธ์ของประเภทการประเมินกับประเภทการตัดสินใจ

ภาพที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินกับการตัดสินใจในแบบจำลองจีพีที

การนำเอาแบบจำลองจีพีทีไปใช้ประเมินทำได้ในโครงการ 3 ลักษณะ คือ

1. จัดหาโครงการ ศึกษาให้ประจักษ์ว่ามีปัญหาอะไรที่น่าจะทำ
2. โครงการที่มีอยู่แต่ยังไม่ได้ลงมือดำเนินการ
3. โครงการในระหว่างที่กำลังดำเนินการอยู่

8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นโครงการที่มุ่งสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติกองทุนแล้วเสร็จเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นำไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจของชุมชน

จนอย่างยั่งยืน โดยจัดสรรทุนการศึกษาแก่บัณฑิตให้เข้าศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการ
จัดการและการประเมินโครงการ โดยกำหนดให้ศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงในพื้นที่หมู่บ้านและ
ชุมชนเมืองให้เป็นกิจกรรมหลักของการศึกษา โดยเนื้อหาหลักสูตรจะมุ่งเน้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการ
การการเงิน การบัญชี การจัดทำโครงการ การวิเคราะห์โครงการ การวิจัยและการประเมินผล
โครงการการออกแบบผลิตภัณฑ์และการตลาด รวมถึงการเรียนรู้ชุมชน การประเมินผลและพัฒนา
ชุมชนที่ในวิจัยเป็นเครื่อง ซึ่งผู้ทำสารนิพนธ์ได้รวบรวมและสรุปผลการวิเคราะห์โครงการดังนี้

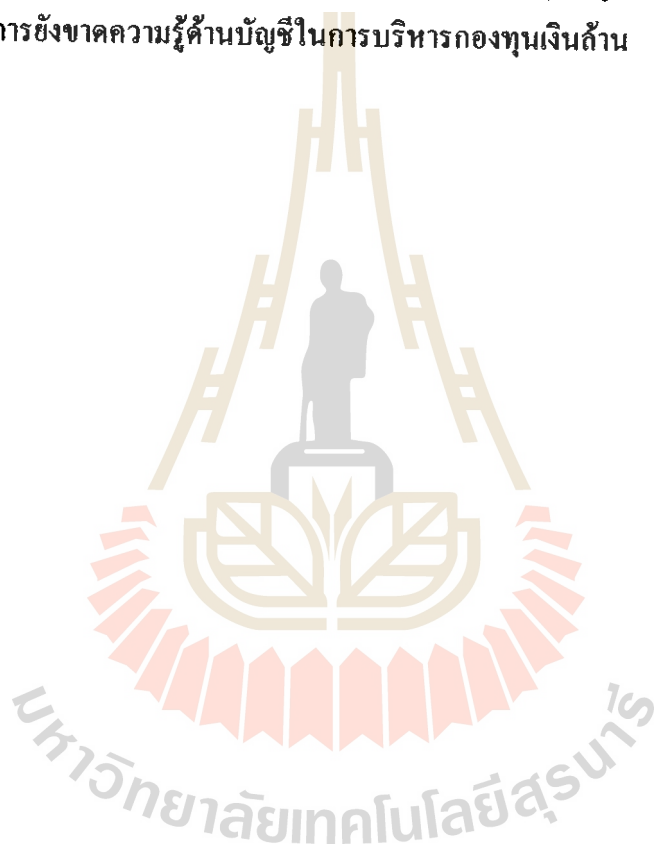
สรุปคำสัมภาษณ์เกี่ยวกับการจัดการการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในการคิด
ความผลประโยชน์กับตนเองและผู้อื่นว่ามีประสิทธิภาพ มีผลดีผลเสีย และประสบความสำเร็จหรือไม่
ไม่น้อยเพียงใด จากสมาชิกของหมู่บ้านราชสีมา หมู่ 1 ตำบลสุรนารี อำเภอเมือง จังหวัด
นครราชสีมา ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการติดตาม ซึ่งจะได้ทราบว่าโครงการที่ดำเนินการไปแล้วได้
ผลอย่างไรจะได้รับทราบข้อมูลและนำผลเสียที่ได้มาแก้ไขปรับปรุงในจุดที่บกพร่องเพื่อพัฒนาไป
ในแนวทางที่ดีขึ้น รวมถึงได้รับทราบความมุมมองและทัศนคติของชาวบ้านว่าเป็นไปในทางเดียว
กันกับโครงการที่ทำอยู่นั้น และโอกาสจะประสบความสำเร็จหรือไม่ ซึ่งทำให้ผู้ที่มีความตื่นตัวอยู่
ตลอดเวลาในการทำงาน โดยรวมแล้วเป็นโครงการที่แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการทำงาน
ของคณะกรรมการกองทุนของหมู่บ้านและข้อมูลโดยรวมของผู้ที่นำเงินไปลงทุนประกอบธุรกิจว่า
นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างไรจึงจะสามารถพัฒนาหมู่บ้านให้เจริญขึ้นได้ โดยผลลัพธ์ตรงกับ
นโยบายหลักของรัฐบาลในการออกโครงการนี้ ซึ่งเป็นการสรุปผลของการทำงานทุกฝ่ายเพื่อนำ
ข้อมูลมาปรับและพัฒนาประเทศในอนาคต

ในส่วนภาครัฐสามารถได้เข้าทราบข้อมูลโดยตรงทำให้ทราบถึงผลการดำเนินงาน มีปัญหา
อุปสรรคในชุมชนต่าง ๆ ทั้งหมดที่ปฏิบัติงานตามนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง 74,881
หมู่บ้าน ทำให้สามารถปรับระบบ แก้ไขปัญหาอุปสรรค ได้ตรงจุดประสงค์และใกล้ชิดทุกสถาน
การณ์จากการส่งบัณฑิตเข้าไปศึกษา เก็บข้อมูล สัมภาษณ์ สัมภาษณ์ วิเคราะห์ แบบเจาะลึก และให้
ทุนในศึกษาในหลักสูตรการจัดการ โดยใช้ข้อมูลที่ได้มาเป็นความรู้ในการประยุกต์ โดยอยู่ในความ
ควบคุมและดูแลจากคณะอาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี จากการผู้ทำสารนิพนธ์ได้เข้าไป
ลงพื้นที่เห็นว่าโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นโครงการที่ช่วยเพิ่มโอกาสทางด้านเงิน
ลงทุนสำหรับชาวบ้านทำให้เกิดการหมุนเวียนทางด้านรายได้ที่ดีขึ้น ลดความเดือดร้อน และปัญหา
ลงไป

จากโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้น จาก
การเก็บรวบรวมข้อมูลของบัณฑิตที่เกี่ยวข้องกับหมู่บ้านราชสีมา มีดังนี้

1. จำนวนเงินที่รัฐให้มาไม่เพียงพอกับความต้องการของจำนวนคนในหมู่บ้าน

2. ชาวบ้านยังไม่เข้าใจในระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองอย่างกระจ่าง
3. กลุ่มผู้กู้มีการเขียนคำร้องที่จะขอกู้ไม่ถูกต้อง
4. เอกสารที่นำมาไม่สมบูรณ์ ขาดหาย ไม่ครบ
5. กลุ่มผู้กู้บางรายนำเงินไปใช้ไม่ตรงวัตถุประสงค์
6. ขาดการควบคุมดูแลและการประสานงานของคณะกรรมการยังไม่ดีพอ
7. คณะกรรมการแบ่งพรรคแบ่งพวกในการปล่อยเงินของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
8. คณะกรรมการยังขาดความรู้ด้านบัญชีในการบริหารกองทุนเงินล้าน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองครั้งนี้ เป็นการศึกษารายกรณีเฉพาะหมู่บ้านราชสีมา หมู่ 1 ต.สุรนารี อ.เมือง จ.นครราชสีมา ซึ่งผู้ทำสารนิพนธ์ได้เข้าปฏิบัติงานตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2545 ในโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง โดยมีวิธีดำเนินการประเมินดังนี้

1. วิธีการประเมินโครงการ

วิธีการที่ประยุกต์ใช้ในการประเมินครั้งนี้คือ จิพท์โมเดล ตามกรอบความคิดทฤษฎีที่ได้เสนอไว้ในบทที่ 1 ซึ่งประกอบด้วยการประเมิน 4 องค์ประกอบ ทั้งระดับหมู่บ้าน และระดับรายบุคคล (ผู้กู้) ดังนี้

1.1 การประเมินสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินสภาพทั่วไปของหมู่บ้าน และรายบุคคล (ผู้กู้)

1.2 การประเมินปัจจัย (Input Evaluation) เป็นการประเมินปัจจัยนำเข้าของกระบวนการกองทุนหมู่บ้าน ทั้งระดับหมู่บ้าน และรายบุคคล (ผู้กู้)

1.3 การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินกระบวนการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ทั้งระดับหมู่บ้าน และรายบุคคล (ผู้กู้)

1.4 การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้นจากกระบวนการบริหารจัดการกองทุน ทั้งระดับหมู่บ้าน และรายบุคคล (ผู้กู้)

2. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายหรือผู้ให้ข้อมูลสำหรับการประเมิน ได้แก่ ชาวบ้านที่อาศัยในหมู่บ้านราชสีมา หมู่ 1 ต.สุรนารี อ.เมือง จ.นครราชสีมา ซึ่งมีสถานภาพ และบทบาทหน้าที่ต่างๆ รวมทั้งข้าราชการ เจ้าหน้าที่ ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจำแนกได้ดังนี้

2.1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน _____ 15 _____ คน
2.2 สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน _____ 162 _____ คน
2.2.1 สมาชิกที่ได้รับอนุมัติให้กู้	จำนวน _____ 114 _____ คน
2.2.2 สมาชิกทั่วไป	จำนวน _____ - _____ คน
2.3 ชาวบ้านที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน _____ 1,550 _____ คน

- 2.4 ผู้นำชุมชน ผู้อาวุโส ผู้นำกลุ่มอาชีพ จำนวน 5 คน
- 2.5 ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง จำนวน - คน

3. ตัวแปรและตัวชี้วัด ที่ใช้ในการประเมินโครงการ

จากกรอบความคิดทฤษฎีที่ได้นำเสนอไว้ในบทที่ 1 เมื่อนำมากำหนดเป็นตัวชี้วัด แหล่งข้อมูล และวิธีเก็บข้อมูลของการประเมินทั้ง 4 องค์ประกอบ ได้แก่ บริบท ปัจจัย กระบวนการ และผลผลิต ทั้งระดับหมู่บ้าน และรายบุคคล (ผู้ก) ดังนี้

3.1 การประเมินบริบท มีรายละเอียดตามตารางที่ 1
ตารางที่ 1 ตัวแปรและตัวชี้วัด ที่ใช้ในการประเมินบริบท

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับหมู่บ้าน			
C1 – ประวัดิความเป็นมาหมู่บ้าน	1. ที่มาของชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน	7. ผู้นำชุมชน	1. สัมภาษณ์ตามแบบบร.1
	2. คนกลุ่มแรกที่เข้ามาตั้งหมู่บ้าน อพยพมาจากที่ไหน และเหตุใดจึงอพยพมา	8. ผู้อาวุโสในหมู่บ้าน 9. ผู้นำกลุ่มอาชีพ 10. ข้อมูลที่มีการบันทึกไว้แล้ว	
	3. สภาพเดิมทางภูมิศาสตร์ของหมู่บ้านมีสภาพอย่างไร		
	4. อาชีพเดิม (อาชีพหลัก/รอง) คืออะไร อาชีพใหม่ที่เพิ่มขึ้น		
	5. การเปลี่ยนแปลงด้านสาธารณูปโภคมีประมาณ พ.ศ. ใด (ถนน, ไฟฟ้า, ประปา)		
	6. อาชีพใหม่ที่เพิ่มขึ้น		

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
	7. การเปลี่ยนแปลงด้าน สาธารณสุขปโคคมี่ ประมาณ พ.ศ. ใด (ถนน, ไฟฟ้า, ประปา)		
C2 – สภาพภูมิศาสตร์ ของหมู่บ้าน	1. ลักษณะที่ตั้งหมู่บ้าน 2. อาณาเขตติดต่อกับ หมู่บ้านอื่น 3. แผนที่หมู่บ้าน	1. ข้อมูลจากเอกสาร 2. หมู่บ้าน 3. ผู้นำชุมชน	1. ศึกษาจาก เอกสาร 2. สังเกต 3. สัมภาษณ์
C3 – สภาพเศรษฐกิจ และสังคมของ หมู่บ้าน	1. อาชีพหลัก และอาชีพ รองของชาวบ้าน 2. จำนวนพื้นที่ทำการ เกษตร 3. จำนวนที่ดินทำกิน โดยเฉลี่ย 4. จำนวน และประเภท ร้านค้าในหมู่บ้าน 5. จำนวนโรงสีใน หมู่บ้าน 6. โรงงานอุตสาหกรรม ในหมู่บ้าน 7. โรงเรียนในหมู่บ้าน (จำนวนครู/นักเรียน) 8. โรคที่เจ็บป่วย 9. ที่รักษาเมื่อเจ็บป่วย	1. ผู้นำชุมชน 2. สถานีอนามัย ตำบล 3. โรงเรียน 4. เกษตรตำบล 5. หมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ ตามแบบ บร. 1 2. สังเกต
C4 – วัฒนธรรมประเพณี	1. จำนวนวัด/โบสถ์/ มัสยิด 2. จำนวนพระ/เณร/ บาทหลวง	1. ผู้นำชุมชน 2. ผู้อาวุโส 3. ชาวบ้าน	1. สัมภาษณ์ ตามแบบ บร. 1 2. ศึกษาจาก

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
	3. ภาษาพื้นบ้าน		2. เอกสาร
	4. ประเพณีที่สำคัญ		3. สัมภาษณ์
	5. ความเชื่อด้านต่างๆ (ศาลปู่ตาฯ)		
C5 – โครงสร้างพื้นฐาน และทรัพยากร	1. จำนวน และสภาพ ของโครงสร้าง พื้นฐาน เช่น ถนน, ไฟฟ้า, ประปา, โทรศัพท์, หอกระจาย ข่าว, ศาลาประชาคม, ไปรษณีย์ ฯลฯ	1. ผู้นำชุมชน 2. หมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตาม แบบ บร. 1 2. สัมภาษณ์
	2. จำนวน และสภาพ ทรัพยากร เช่น ป่าไม้ แหล่งน้ำ ฯลฯ ที่เป็น สาธารณประโยชน์		
C6 – ผู้นำชุมชน การรวม กลุ่ม และภูมิปัญญา ท้องถิ่น	1. ประเภทผู้นำที่เป็น ทางการ และไม่เป็น ทางการ	1. ผู้นำชุมชน	1. สัมภาษณ์ตาม แบบ บร. 1 2. สัมภาษณ์
	2. กลุ่มต่างๆ ที่มีอยู่ใน หมู่บ้าน (จำนวน สมาชิก, ทุนของกลุ่ม, กิจกรรมกลุ่ม, ปีก่อ ตั้ง)		
	3. ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านต่างๆ (ชื่อ, อายุ, ความเชี่ยวชาญ)		
C7 – โครงการพัฒนาที่ ผ่านมา	1. โครงการของภาครัฐ 2. โครงการของภาค	1. ผู้นำชุมชน 2. ส่วนราชการที่	1. สัมภาษณ์ตาม แบบ

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ เอกชน	แหล่งข้อมูล เกี่ยวข้อง	วิธีการเก็บข้อมูล
C8 – ความเข้มแข็งของ ชุมชน	3. โครงการที่ชาวบ้าน ทำขึ้นเอง (ชื่อ โครงการ/กิจ กรรมของโครงการ) (ย้อนหลัง 5 ปี)	3. ข้อมูลที่บันทึกไว้	1. บร. 1 2. ศึกษาจาก เอกสาร 3. สัมภาษณ์
	1. ความสามัคคี	1. ชาวบ้าน	1. สัมภาษณ์ ตามแบบ บร. 2 ครั้งที่ 1 (มาจากข้อ มูลสืบ ค้น 30 ครัวเรือน)
	2. ความซื่อสัตย์		
	3. การช่วยเหลือกัน		
	4. การยกย่องคนทำ ความดี		
	5. โอกาสในการหา ความรู้เพิ่มเติม		
	6. อาชีพที่เลี้ยง ครอบครัวได้		
	7. ครอบครัวที่อบอุ่น รักใคร่ปรองดอง		
	8. การรวมกลุ่ม		
	9. การประชุม/เสวนา สม่ำเสมอ		
	10. การช่วยเหลือผู้ด้อย โอกาส		
	11. มีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม		
12. การจัดทำแผนงานแก้ ปัญหาชุมชน			

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับรายบุคคล			
C9 – อาชีพเดิม	<ol style="list-style-type: none"> อาชีพหลัก / รอง ผลการประกอบอาชีพเดิม (เพียงพอต่อการเลี้ยงครอบครัวหรือไม่) ปัญหาอุปสรรคในการประกอบอาชีพ 	<ol style="list-style-type: none"> สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ 	<ol style="list-style-type: none"> สัมภาษณ์ตามแบบ บร. 11 สัมภาษณ์เพิ่มเติม
C10 – สมาชิกในครอบครัว	<ol style="list-style-type: none"> สมาชิกในครอบครัวและรายละเอียด เช่น จำนวน, อายุ, สถานภาพสมรส, ระดับการศึกษา, ความสัมพันธ์กับหัวหน้าครอบครัว, การมีงานทำ 	<ol style="list-style-type: none"> สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ 	<ol style="list-style-type: none"> สัมภาษณ์ตามแบบ บร. 11 สัมภาษณ์เพิ่มเติม
C11 – สภาพการอยู่อาศัย	<ol style="list-style-type: none"> มีบ้านเป็นของตนเองหรือไม่ ถ้าไม่มีพักอาศัยอย่างไร 	<ol style="list-style-type: none"> สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ 	<ol style="list-style-type: none"> สัมภาษณ์ สังเกต
C12 – รายได้ของครอบครัว	<ol style="list-style-type: none"> รายได้ของครอบครัวต่อเดือน ความเพียงพอของรายได้ต่อรายจ่าย 	<ol style="list-style-type: none"> สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ 	<ol style="list-style-type: none"> สัมภาษณ์ตามแบบ บร. 11 สัมภาษณ์เพิ่มเติม
C13 – หนี้สินของ	<ol style="list-style-type: none"> จำนวนหนี้สินที่มีอยู่ 	<ol style="list-style-type: none"> สมาชิกกองทุน 	<ol style="list-style-type: none"> สัมภาษณ์

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ครอบครัวก่อนกู้เงินกองทุน	ก่อนกู้เงินกองทุน	หมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติ	ตามแบบ บร.11
	2. สาเหตุของการมีหนี้สิน	เงินกู้	สัมภาษณ์เพิ่มเติม
	3. แหล่งเงินกู้		

3.2 การประเมินปัจจัย มีรายละเอียดตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ตัวแปรและตัวชี้วัด ที่ใช้ในการประเมินปัจจัย

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับหมู่บ้าน			
I1 – นโยบาย ระเบียบ แนวทางปฏิบัติ	1. รายละเอียดของระเบียบสำนักนายกฯ	1. ระเบียบสำนักนายกฯ	1. ศึกษาจากเอกสาร
	2. รายละเอียดของระเบียบกองทุนฯ	2. ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง แห่งชาติ	
I2 – การประชาสัมพันธ์ (เอาหมู่บ้านเป็นที่ตั้ง ว่าข่าวสารมา แบบไหน โดยใช้สื่อ แบบใด	1. ช่วงเวลาที่มีการประชาสัมพันธ์	1. ผู้นำชุมชน	1. สัมภาษณ์
	2. ประเภทสื่อในการประชาสัมพันธ์	2. ชาวบ้าน	2. สังเกต
	3. ความทั่วถึงในการประชาสัมพันธ์	3. ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง	3. ศึกษาจากเอกสาร
	4. เนื้อหาในการประชาสัมพันธ์	4. ที่ทำการกองทุนหมู่บ้าน	
		5. เอกสารประชาสัมพันธ์	
I3 – คณะอนุกรรมการ ระดับอำเภอที่ เกี่ยวข้อง	1. จำนวนคณะอนุกรรมการ	1. พัฒนาชุมชน	1. สัมภาษณ์
	2. องค์ประกอบคณะ	2. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	2. ศึกษาจากเอกสาร

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
I4 – คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน	3. อนุกรรมการ ก. ส่วนกรรมการ ข. ภาค ประชาชน		
	4. การปฏิบัติหน้าที่ของ ส่วนราชการที่ เกี่ยวข้อง	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ ตามแบบ บร. 4
	1. จำนวน	2. ระเบียบกองทุน หมู่บ้าน	2. ศึกษาจาก เอกสาร
	2. คุณสมบัติ		
	3. วิธีการได้มา		
I5 – การเตรียม ความพร้อม การ สร้างความรู้ ความ เข้าใจแก่คณะ กรรมการกองทุน หมู่บ้าน และ ชาวบ้าน	4. การพ้นจากตำแหน่ง		
	5. ระยะเวลาในการ ดำรงตำแหน่ง		
	1. วิธีการในการเตรียม ความพร้อม	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ ชาวบ้านตาม แบบ บร. 3, บร. 9 (จาก ข้อมูลดิบ 30 ครัวเรือน)
	2. เนื้อหาในการเตรียม ความพร้อม	2. ส่วนราชการ 3. ชาวบ้าน 4. ผู้นำชุมชน	2. สัมภาษณ์ คณะ กรรมการ กองทุนหมู่บ้าน
I6 – เงินกองทุน 1 ล้านบาท	3. จำนวนครั้งในการ เตรียมความพร้อม		
	4. หน่วยงาน/องค์กร ที่ ทำหน้าที่ในการ เตรียมความพร้อม		
I7 – เงินทุนสะสมอื่นๆ	1. วันที่ได้รับอนุมัติ	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์
	2. การเก็บรักษาเงิน และการเก็บรักษา เงินทุนสะสมอื่นๆ	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจาก เอกสาร

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
I8 – บัณฑิตกองทุน	1. ประวัติส่วนตัว ชื่อ, วุฒิ, การศึกษา, อายุ, เพศ, ภูมิดำเนา, สถานภาพสมรส, ความสามารถพิเศษ (ถ้ามี) 2. บทบาทหน้าที่	1. บัณฑิตกองทุน หมู่บ้าน 2. คู่มือนักศึกษา	1. ศึกษาตนเอง 2. ศึกษาจากเอกสาร
ระดับรายบุคคล			
I9 – จำนวนเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติ	1. จำนวนเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติ	1. สมาชิกกองทุน หมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ ตามแบบ บร. 11
I10 – จำนวนเงินลงทุนนอกเหนือจากเงินกู้	1. จำนวนเงินลงทุนนอกเหนือจากเงินกู้ 2. ที่มาของเงินทุน	1. สมาชิกกองทุนที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ ตามแบบ บร. 11. 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม
I11 – วัตถุประสงค์การกู้เงินตามโครงการ	1. วัตถุประสงค์การกู้เงินตามโครงการ	1. สมาชิกกองทุนที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ ตามแบบ บร. 11
I12 – สถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ และ วัสดุคิบบในการประกอบอาชีพ	1. สถานที่ในการประกอบอาชีพ 2. วัสดุ อุปกรณ์ในการประกอบอาชีพ 3. วัสดุคิบบในการประกอบอาชีพ	1. สมาชิกกองทุนที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์
I13 – ความรู้ และทักษะในการประกอบ	1. ความรู้ และทักษะที่มีอยู่	1. สมาชิกกองทุนที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ ตามแบบ

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
อาชีพ			บร.11 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม
I14 – จำนวนแรงงาน	1. จำนวนแรงงานที่ใช้ในการประกอบอาชีพ	1. สมาชิกกองทุนที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร. 11 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม

3.3 การประเมินกระบวนการ มีรายละเอียดตามตารางที่ 3
 ตารางที่ 3 ตัวแปรและตัวชี้วัด ที่ใช้ในการประเมินกระบวนการ

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับหมู่บ้าน			
PC1 – การจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	1. กระบวนการในการจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้าน 2. ผู้มีส่วนร่วมในการจัดทำ 3. ปัญหาอุปสรรคในการจัดทำ	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน 3. ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร. 4 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติมจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชาวบ้าน

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
PC2 – การจัดทำเอกสาร ขอขึ้นทะเบียน	<ol style="list-style-type: none"> กระบวนการในการจัดทำเอกสารขอขึ้นทะเบียน ผู้มีส่วนร่วมในการจัดทำ ปัญหาอุปสรรคในการจัดทำ 	<ol style="list-style-type: none"> คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 	<ol style="list-style-type: none"> สัมภาษณ์
PC3 – ระบบบัญชี กองทุน	<ol style="list-style-type: none"> จำนวนบัญชีที่จัดทำ (จำนวนเล่ม) ชื่อบัญชี เช่น ลูกหนี้ บัญชีเงินสด ความเป็นปัจจุบัน ผู้จัดทำ ปัญหาอุปสรรคในการจัดทำ 	<ol style="list-style-type: none"> คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน บัญชีกองทุน 	<ol style="list-style-type: none"> สัมภาษณ์ ศึกษาจากเอกสาร
PC4 – กิจกรรมเกี่ยวกับ สมาชิกกองทุน หมู่บ้าน			
PC4.1 – การรับสมัคร	<ol style="list-style-type: none"> ช่วงเวลาในการรับสมัคร และเหตุผล ค่าธรรมเนียมการสมัคร และเหตุผล ขั้นตอนการรับสมัคร และเหตุผล คุณสมบัติผู้สมัคร และเหตุผล ปัญหา อุปสรรค 	<ol style="list-style-type: none"> คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน 	<ol style="list-style-type: none"> สัมภาษณ์ ตามแบบ บร. 4 สัมภาษณ์ จาก คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน ศึกษาจาก เอกสาร

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
PC4.2 – การหมดสมาชิกภาพ	1. การหมดสมาชิกภาพ และเหตุผล	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ ตามแบบ บร. 4 2. สัมภาษณ์ จาก คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 3. ศึกษาจาก เอกสาร
PC4.3 – ประเภทสมาชิก	1. การกำหนดประเภทสมาชิก และเหตุผล		
PC4.4 – การทำทะเบียนสมาชิก	1. ความเป็นปัจจุบันในการจัดทำ 2. ปัญหา อุปสรรค	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. เอกสารด้านทะเบียนสมาชิก	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจาก เอกสาร
PC5 – กิจกรรมเกี่ยวกับการกู้เงินกองทุนหมู่บ้าน			
PC5.1 – ขั้นตอนการขอกู้	1. ขั้นตอนในการขอกู้ 2. เอกสารประกอบการขอกู้ 3. ปัญหา อุปสรรค	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน 3. ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน 4. เอกสาร โครงการขอกู้	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจาก เอกสาร

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
PC5.2 – การคัดเลือกผู้กู้	<ol style="list-style-type: none"> 1. หลักเกณฑ์ในการคัดเลือก และเหตุผล 2. วิธีการคัดเลือก และเหตุผล 3. ปัญหา อุปสรรค 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการกองทุน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ ตามแบบ บร. 4 2. สัมภาษณ์ เพิ่มเติม
PC5.3 – การโอนเงินให้ ผู้กู้	<ol style="list-style-type: none"> 1. ขั้นตอนในการโอนเงิน 2. ปัญหา อุปสรรค 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ 3. หลักฐานการโอนเงิน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร
PC5.4 – การรับชำระหนี้	<ol style="list-style-type: none"> 1. ขั้นตอนในการรับชำระหนี้ 2. ปัญหา อุปสรรค 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ส่งเงินคืน 3. เอกสารในการส่งเงินคืน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์
PC6 – การส่งเสริมการใช้ เงินกู้			
PC6.1 – การแนะนำวิธีทำ ธุรกิจ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้แนะนำ 2. ประเด็นในการแนะนำ 3. วิธีการแนะนำ 4. จำนวนครั้งในการแนะนำ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์
PC6.2 – การช่วยเหลือตลาด	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้ที่ช่วยเหลือตลาด 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
	2. วิธีการในการส่งเสริม การตลาด	กองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุน	
	3. ปัญหา อุปสรรค	หมู่บ้านที่ได้รับ อนุมัติเงินกู้	
PC7 – การตรวจสอบ การใช้จ่ายเงินกู้	1. ผู้ที่ทำการตรวจสอบ 2. วิธีการตรวจสอบ 3. จำนวนครั้งในการ ตรวจสอบ 4. ปัญหา อุปสรรค	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุน หมู่บ้านที่ได้รับ อนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์
PC8 – การจัดทำรายงาน และเผยแพร่ผล การดำเนินงาน	1. ประเภทรายงานที่ จัดทำ 2. ประเภทผลงานที่มี การเผยแพร่ 3. วิธีการเผยแพร่ผลการ ดำเนินงาน 4. ปัญหา อุปสรรค	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิก และ ชาวบ้าน 3. เอกสารการจัดทำ รายงาน	1. สัมภาษณ์ 2. สังเกต 3. ศึกษาจาก เอกสาร
PC9 – การจัดสรร ผลประโยชน์	1. สักส่วนในการ จัดสรร และเหตุผล	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. ระเบียบกองทุน หมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจาก เอกสาร
PC10 – การสร้างเครือ ข่ายการเรียนรู้ โดยบัณฑิต กองทุน	1. ประเภทเครือข่าย 2. กลุ่มคนที่เข้ามาร่วม เครือข่าย 3. วิธีการสร้างเครือข่าย 4. ความพึงพอใจของผู้ที่ เข้าร่วมเครือข่าย 5. ประโยชน์ที่ได้รับจาก การสร้างเครือข่าย	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. บัณฑิตกองทุน 3. สมาชิกกองทุน หมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ 2. สังเกตแบบมี ส่วนร่วม

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
6. ปัญหา อุปสรรค			
ระดับรายบุคคล			
PC11 - การใช้จ่ายเงินกู้	1. รายละเอียดของการใช้จ่าย	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ 2. บัญชีการใช้จ่ายเงิน	1. สัมภาษณ์ ตามแบบ บร. 11 2. ศึกษาจากเอกสาร 3. สัมภาษณ์เพิ่มเติม
PC12 – การหาความรู้เพิ่มเติม	1. วิธีการหาความรู้เพิ่มเติม	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ การเสวนา ตามแบบ บร. 6
PC13 – การหาตลาด	1. วิธีการหาตลาด 2. ผู้ที่ช่วยเหลือแนะนำในการหาตลาด	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์
PC14 – การทำบัญชีใช้จ่ายเงิน	1. การจัดทำบัญชี (มี/ไม่มี) 2. ผู้ที่ช่วยเหลือแนะนำการจัดทำบัญชี	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ 2. บัญชีการใช้จ่ายเงิน	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร

3.4 การประเมินผลผลิต มีรายละเอียดตามตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ตัวแปรและตัวชี้วัด ที่ใช้ในการประเมินผลผลิต

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับหมู่บ้าน			
PD1 – จำนวนสมาชิก	1. จำนวนสมาชิกเดิม	1. คณะกรรมการ	1. สัมภาษณ์ ตามแบบ
กองทุน	(ณ วันที่เริ่มตั้งกองทุน) 2. จำนวนสมาชิกที่มีการเพิ่มขึ้น/ลดลง (31 ก.ค. 45) 4. เหตุที่สมาชิกเพิ่มขึ้น/ลดลง	กองทุนหมู่บ้าน 2. ทะเบียนสมาชิก กองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ แบบ บร. 4 2. สัมภาษณ์ เพิ่มเติม 3. ศึกษาจาก เอกสาร
PD2 – จำนวนผู้ได้เงินกู้	1. จำนวนครั้งที่มีการอนุมัติให้กู้ 2. จำนวนผู้ยื่นกู้ และผู้ได้รับอนุมัติให้กู้ แต่ละครั้ง 3. จำนวนผู้ได้รับอนุมัติให้กู้ต่อจำนวนสมาชิกกองทุนหมู่บ้านทั้งหมด (31 ก.ค. 45) 4. จำนวนผู้ได้รับอนุมัติให้กู้ จำแนกตาม บร. 4 ข้อ 5	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. บัญชีคุมลูกหนี้	1. สัมภาษณ์ ตามแบบ บร. 4 2. ศึกษาจาก เอกสาร

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
PD3 – ยอดเงินที่ให้กู้	<ol style="list-style-type: none"> 1. ยอดเงินที่มีผู้มาขอกู้ และยอดเงินที่ได้รับอนุมัติแต่ละครั้ง 2. ยอดเงินที่ได้อนุมัติให้กู้ทั้งหมด (31 ก.ค.45) 3. ยอดเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติจำแนกตาม บร. 4 ข้อ 5 นับถึง 31 ก.ค. 45 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. บัญชีคุมลูกหนี้ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ ตามแบบ บร.4 2. ศึกษาจาก เอกสาร
PD4 – จำนวนผู้ชำระคืนตามกำหนด	<ol style="list-style-type: none"> 1. จำนวนผู้กู้ที่ชำระคืนตามกำหนด (31 ก.ค.45) 2. จำนวนผู้กู้ที่ไม่ชำระคืนตามกำหนด (31 ก.ค. 45) และ เหตุผล 3. การแก้ไขปัญหาเมื่อผู้กู้ไม่ชำระคืนตามกำหนด 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. บัญชีคุมลูกหนี้ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ ตามแบบ บร. 4 2. สัมภาษณ์ เพิ่มเติม 3. ศึกษาจาก เอกสาร
PD5 – ยอดเงินที่มีการชำระคืน	<ol style="list-style-type: none"> 1. ยอดเงินกู้ที่มาชำระคืนนับถึง 31 ก.ค.45 จำแนกเป็น เงินต้น, ดอกเบี้ย, ค่าปรับ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. บัญชีคุมลูกหนี้ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ ตามแบบ บร. 4 2. ศึกษาจาก เอกสาร

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
PD6 – กองทุนสะสม	1. ยอดเงินกองทุนสะสมแยกประเภทตาม 17	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. บัญชีเงินฝาก กองทุนสะสม	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร
PD7 – การใช้เงินตามวัตถุประสงค์	1. จำนวนผู้ที่ใช้เงินตามวัตถุประสงค์ ใช้เงินไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์โครงการ 2. เหตุผลไม่ใช้เงินตามวัตถุประสงค์โครงการ	1. ผู้ตรวจสอบตาม PC7	1. สัมภาษณ์ผู้ตรวจสอบ
PD8 – ทักษะคิดของชุมชนต่อกองทุน	1. ทักษะคิดต่อกรรมการกองทุนหมู่บ้านในเชิงบวก/ลบ 2. ทักษะคิดต่อกองทุน 1 ล้านบาทในเชิงบวก/ลบ	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิก และ 3. สมาชิก และชาวบ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร. 9 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม 3. สัมภาษณ์เพิ่มเติม
PD9 – การเกิดเครือข่ายองค์กรการเรียนรู้ (หลังจากทำ PC10)	1. ประเภทเครือข่ายที่เกิดขึ้น 2. กิจกรรมของเครือข่ายที่เกิดขึ้น 3. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดองค์กรเครือข่าย	1. บัณฑิตกองทุน	1. รายงานการปฏิบัติงานของบัณฑิตกองทุน (ตัวเอง)

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
PD10 – การเรียนรู้เพื่อ การพึ่งพาตนเอง	1. ประสพการณ์/การ เรียนรู้จากการดำเนิน งานกองทุนหมู่บ้าน 2. ประสพการณ์/การ เรียนรู้จากการเป็น สมาชิกกองทุน หมู่บ้าน	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุน หมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ ตามแบบ บร. 10
PD11 – ความเข้มแข็ง ของชุมชนที่เกิด จากกองทุนหมู่บ้าน	1. ความสามัคคี 2. ความซื่อสัตย์ 3. การช่วยเหลือกัน 4. การยกย่องคนทำ ความดี 5. โอกาสในการหา ความรู้เพิ่มเติม 6. จำนวนครอบครัวที่มี อาชีพเลี้ยงตัวได้ 7. ครอบครัวอบอุ่น รัก ใคร่ปรองดอง 8. การรวมกลุ่ม 9. การประชุม/เสวนา สม่ำเสมอ 10. การช่วยเหลือผู้ด้อย โอกาส 11. มีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม	1. สมาชิก และ ชาวบ้าน	1. สัมภาษณ์ ตามแบบบร. 2 และ บร. 7 (จากข้อมูล ดิบ 30 ครั้ว เรือน) 2. สังเกต

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
	12. การจัดทำแผนงานแก้ปัญหาชุมชน		
	13. ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนคติของชาวบ้าน		
ระดับรายบุคคล			
PD12 – ผลที่ได้ตามวัตถุประสงค์ของการกู้			
PD12.1 – ผลโดยตรง	1. ผลการใช้เงินกู้ตามวัตถุประสงค์ของโครงการ	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ 2. สังเกต
PD12.2 - ผลโดยอ้อม	1. ประสิทธิภาพ 2. การยอมรับจากชุมชน	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ 2. สังเกตตามแบบ บร. 10

4. เครื่องมือที่ใช้ประเมินโครงการ

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีดังนี้

1) การสังเกต และบันทึก

การสังเกต และบันทึกเกี่ยวกับสภาพทั่วไปด้านต่างๆ ของหมู่บ้าน ตลอดจนการสังเกต และบันทึกขณะร่วมกิจกรรม ทั้งแบบมีส่วนร่วม และไม่มีส่วนร่วม

2) การสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตัวแทนกลุ่ม ตลอดจนรายบุคคลในหมู่บ้าน โดยใช้แบบรายงานต่างๆ (บร.)

3) การจัดประชุมเวทีชาวบ้าน

4) การศึกษาเจาะลึกรายกรณี จากสมาชิกที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ จำนวน 5 ราย ที่มีวัตถุประสงค์การกู้แตกต่างกัน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบรายงานต่างๆ (ปร.) และแบบเก็บข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อใช้ในการสังเกต และการสัมภาษณ์ มีดังนี้

- 1) แบบรายงาน ปร 1 แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน
- 2) แบบรายงาน ปร 2 แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน
- 3) แบบรายงาน ปร 3 แบบรายงานความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง
- 4) แบบรายงาน ปร 4 แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน
- 5) แบบรายงาน ปร 5 แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง
- 6) แบบรายงาน ปร 6 แบบรายงานการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง
- 7) แบบรายงาน ปร 7 แบบรายงานการสัมภาษณ์ เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน
- 8) แบบรายงาน ปร 8 โครงการเศรษฐกิจชุมชน หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์
- 9) แบบรายงาน ปร 9 แบบบันทึกการสัมภาษณ์
- 10) แบบรายงาน ปร 10 แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน
- 11) แบบรายงาน ปร 11 แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี
- 12) แบบรายงาน ปร 12 การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน
- 13) แบบสัมภาษณ์เพิ่มเติม

5. ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์การประเมินกับตัวชี้วัดตามรูปแบบการประเมิน

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง : กรณีศึกษาหมู่บ้านราชสีมา หมู่ 1 ต.สุรนารี อ.เมือง จ.นครราชสีมา ได้กำหนดวัตถุประสงค์การประเมินไว้ 4 ประการ ตามที่ได้นำเสนอไว้ในบทที่ 1 และดำเนินการประเมิน โดยใช้รูปแบบชีพซึ่งมีตัวชี้วัด แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูลดังรายละเอียด ในหัวข้อที่ 3 ข้างต้น เพื่อแสดงให้เห็นว่า การเก็บรวบรวมข้อมูลตัวชี้วัดตามรูปแบบการประเมิน สามารถนำมาใช้ในการตอบประเด็นต่างๆ ของวัตถุประสงค์การประเมิน ผู้ทำสารนิพนธ์จึงแสดงความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์การประเมินกับตัวชี้วัดตามรูปแบบการประเมิน ดังตารางที่ 5 ต่อไปนี้

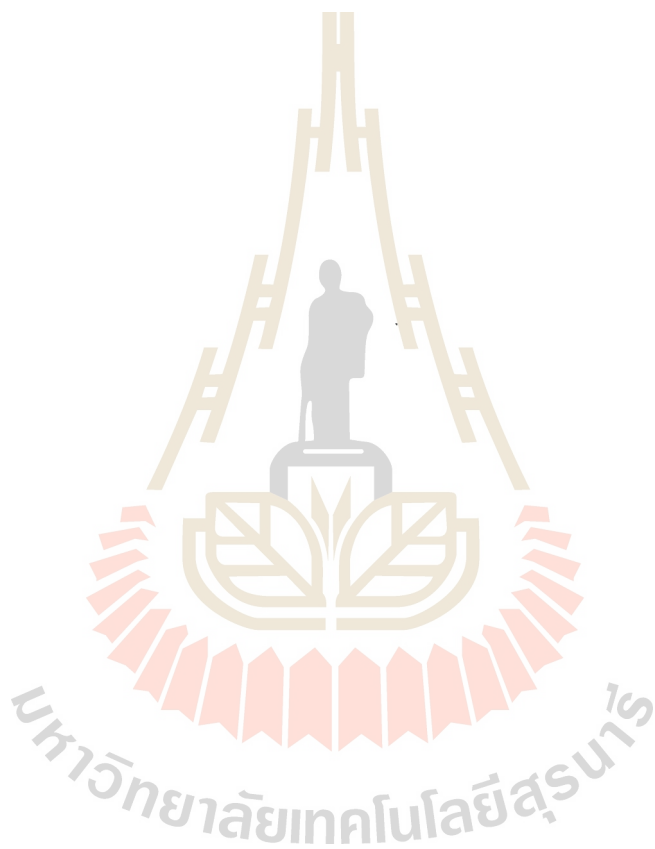
ตารางที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์การประเมินกับตัวชี้วัดตามรูปแบบการประเมิน

วัตถุประสงค์ในการประเมิน	องค์ประกอบการประเมิน			
	C	I	P	P
1. เพื่อศึกษาว่ากระบวนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง บ้านราชสีมา หมู่ 1 ต.สุรนารี อ.เมือง จ.นครราชสีมา บรรลุเป้าหมายต่อไปนี้น้อยเพียงใด				
1.1 การมีกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพ		16	PC5	PD1-PD7
สร้างงาน สร้างรายได้ หรือสวัสดิการของสมาชิก		17	PC9	
		19		
1.2 ความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน		14	PD1-PD9	
1.3 การมีกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้ และคิดริเริ่ม เพื่อแก้ปัญหาของตนเอง การสร้างศักยภาพของตนเอง และการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง			PC1-PC14	PD9 PD10
1.4 เศรษฐกิจได้รับการกระตุ้น และมีภูมิคุ้มกัน		12	PC10	PD2-PD6
		15	PC11	PD8,PD10
		19		
1.5 ประชาชนมีศักยภาพ และความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจ และสังคม			PC10	PD8-PD12
2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านบวก และด้านลบที่ส่งเสริม และขัดขวางการบรรลุเป้าหมายตามข้อ 1	C1-C8	11-14	PC1-PC10	PD8
		18-115	PC11-PC14	
3. เพื่อศึกษาว่ามีการสร้างเครือข่ายองค์กร เพื่อการเรียนรู้ไต่บ้าง และทำให้เกิดความเชื่อมโยงภายใน และระหว่างหมู่บ้าน / ตำบล		13	PC10	PD9
		18		
4. เพื่อศึกษาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชน และที่กำหนดโดยกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ	C8			PD11

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 การวิเคราะห์โดยใช้สถิติ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ การคำนวณค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

6.2 การวิเคราะห์โดยไม่ใช้สถิติ ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์ การศึกษา เอกสาร และข้อมูลที่มีการบันทึกไว้

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

สารนิพนธ์ในบทที่ 4 ผู้ทำสารนิพนธ์จะนำเสนอผลการประเมินโครงการตามรายละเอียด ดังนี้

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน
2. ผลการศึกษากรณีตัวอย่างของผู้กู้กองทุนหมู่บ้าน
3. ผลการประเมินการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน บ้านราชสีมา หมู่ที่ 1
4. ปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้าน
5. การเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้ขึ้นในชุมชน
6. ศัพท์วัดความเข้มแข็งของชุมชน

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน

1.1 ประวัติศาสตร์

หมู่บ้านราชสีมา หมู่ที่ 1 ต.สุรนารี อ.เมือง จ.นครราชสีมา เดิมเป็นพื้นที่ในการปกครองของตำบลบ้านใหม่ หมู่ที่ 6 และได้รับการประกาศแต่งตั้งตามประกาศกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ 7 พฤศจิกายน พ.ศ. 2532 ให้เป็นตำบลสุรนารี ได้แยกหมู่บ้านทั้งหมด 9 หมู่บ้าน โดย หมู่ที่ 1 บ้านราชสีมาจะใช้แนวรถไฟเป็นเส้นแบ่งเขต โดยใช้ชื่อโรงเรียนราชสีมามาเป็นชื่อของหมู่บ้าน

1.2 การตั้งถิ่นฐาน

การตั้งถิ่นฐานของหมู่บ้านราชสีมา ส่วนใหญ่จะเป็นคนที่อยู่เดิมที่ตำบลบ้านใหม่ ซึ่งก็มาจากการได้รับการแต่งตั้งให้เป็นตำบลสุรนารี ก็เพียงแต่มาเปลี่ยนสำเนาทะเบียนบ้านมาเป็น หมู่ที่ 1 บ้านราชสีมา ต.สุรนารี อ.เมือง จ.นครราชสีมา โดยคนกลุ่มแรกที่มาเริ่มก่อตั้งหมู่บ้านก็มี

1. นายเอี่ยม ศรีทอง
2. นายหว่าน กลัดสันเทียะ

3. นายแก้ว	เถียนใหม่
4. นายอิม	นัมใหม่
5. นายสว่าง	ซุมใหม่

1.3 การขยายตัวของประชากร

การขยายตัวของประชากรหมู่บ้านราชสีมา หมู่ที่ 1 ต.สุรนารี อ.เมือง จ.นครราชสีมา นี้หลังจากที่มีการแยกตัวออกมาบ้านใหม่ ในระยะแรก มีประชากรไม่มาก ปัจจุบันก็มีการขยายตัวของประชากร ที่สามารถศึกษาข้อมูลมาจากสำมะโนประชากรในหมู่บ้านราชสีมา มีรายละเอียด ดังนี้

ในหมู่บ้านมีครัวเรือน	จำนวน	457	ครอบครัว
มีบ้าน	จำนวน	476	หลังคาเรือน
มีประชากรทั้งหมด	จำนวน	1,712	คน

1.4 สภาพปัจจุบัน

1.4.1 ลักษณะประชากร

หมู่บ้าน ราชสีมา หมู่ที่ 1 ต.สุรนารี อ.เมือง จ.นครราชสีมา มีจำนวนประชากร 1,712 คนส่วนใหญ่เป็น เพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 48 โดยประชาชนส่วนใหญ่จะอยู่ในช่วงอายุ 18 ปี 1 วัน - 50 ปีเต็ม คิดเป็นร้อยละ 45 การศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 47 อาชีพส่วนใหญ่จะเป็นอาชีพ รับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 38

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามลักษณะของประชากร

ลักษณะของประชากร	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
- ชาย	829	48
- หญิง	883	52
2. อายุ		
1 วัน - 3 ปีเต็ม	109	6
3 ปี 1 วัน - 6 ปีเต็ม	138	8
6 ปี 1 วัน - 12 ปีเต็ม	149	9
12 ปี 1 วัน - 14 ปีเต็ม	137	8
15 ปี 1 วัน - 18 ปีเต็ม	135	8
18 ปี 1 วัน - 50 ปีเต็ม	776	45
50 ปี 1 วัน - 60 ปีเต็ม	148	9
60 ปี 1 วันขึ้นไป	120	7
3. การศึกษา		
ระดับประถมศึกษา	149	26
ระดับมัธยมศึกษา	272	47
นักศึกษาผู้ใหญ่	20	3
สูงกว่าระดับมัธยมศึกษา	135	24
4. อาชีพ		
ทำนา	-	-
ทำสวน	-	-
ค้าขาย	57	12
รับจ้าง	175	38
รับราชการ	162	36
อื่นๆ (โรงงาน)	63	14

1.4.2 แหล่งน้ำในหมู่บ้าน

แหล่งน้ำในหมู่บ้านราชสีมา หมู่ที่ 1 ได้แก่ บ่อน้ำบาดาล และคลองส่งน้ำ แต่ปัจจุบันคลองส่งน้ำไม่ได้ใช้ เนื่องจากชาวบ้านไม่ได้ทำการเกษตร จากลักษณะโดยทั่วไปประชากรจะเป็นกึ่งชุมชนเมืองจะมีน้ำประปาใช้ในหมู่บ้านมากกว่า บ่อน้ำบาดาลที่มีน้ำนั้นจะมีเพียง 2 บ่อ

ตารางที่ 2 จำนวนแหล่งน้ำ และใช้น้ำจำนวนตามแหล่งน้ำ

แหล่งน้ำ	จำนวน	การใช้น้ำ	
		ตลอดปี	ไม่ตลอดปี
บ่อน้ำตื้น	-		/
บ่อน้ำบาดาล	2	/	
สระน้ำ	-		/
คลอง	1		/
ห้วย	-		/
หนอง	-		/
บึง	-		/
แม่น้ำ	-		/
ฝายกั้นน้ำ	-		/
เขื่อนกั้นน้ำ	-		/
ทะเล	-		/

1.6 ท่าเลที่ตั้ง

ตามท่าเลที่ตั้งของหมู่บ้านราชสีมา หมู่ที่ 1 ต.สุรนารี อ.เมือง จ.นครราชสีมา นั้นมีสภาพทางภูมิศาสตร์เป็นที่ราบว่างเปล่าสลับกับป่าห้วยคำ ไม่มีพื้นที่ทำเกษตร ทำสวน เนื่องจากประชากรส่วนใหญ่จะมีอาชีพรับจ้าง , ค้าขาย , รับราชการ และรัฐวิสาหกิจ เป็นต้น

1.7 สภาพที่ดิน

เป็นพื้นที่ที่มีสภาพดินร่วนผสมดินทราย เนื่องจากหมู่บ้านราชสีมา ไม่มีบ่อน้ำธรรมชาติและไม่ธรรมชาติ จึงมีลักษณะแห้งแล้งไม่เหมาะในเรื่องการทำเกษตร

1.8 ป่าไม้และพื้นที่สาธารณะ

หมู่บ้านราชสีมา ส่วนใหญ่จะมีการปลูกสร้างบ้านเรือน ที่อยู่อาศัย จะไม่มีป่าไม้ ถ้าจะมีก็จะเป็นป่าห้วยคาหรือป่าละเมาะในบริเวณพื้นที่ที่ไม่ได้ทำการปลูกสร้างบ้านเรือน ไม่ก็จะเป็นพื้นที่ว่างเปล่า

1.9 ระบบสาธารณูปโภค

ถนนลูกรัง	ยาว 4,386	เมตร	เริ่มก่อสร้างเมื่อปี พ.ศ. 2538
ถนนลาดยาง	ยาว 13,000	เมตร	เริ่มก่อสร้างเมื่อปี พ.ศ. 2536
ไฟฟ้า			เริ่มก่อสร้างเมื่อปี พ.ศ. 2535
ประปา			เริ่มก่อสร้างเมื่อปี พ.ศ. 2535

1.10 ด้านสังคมวัฒนธรรม

ในปัจจุบันหมู่บ้านราชสีมาไม่ได้เป็นระบบเครือญาติ แต่จะเป็นลักษณะกึ่งชุมชนเมือง คือ จะไม่สนใจกันจะอยู่เป็นบ้านไม่ยุ่งเกี่ยวกับกัน เพราะต่างคนต่างทำงานไม่มีเวลา ลักษณะจะเป็นคนมีระดับฐานะชากรจน ฐานะปานกลาง จนถึงระดับมีฐานะ ซึ่งจะมีทุกฐานะแต่ส่วนใหญ่จะมีฐานะปานกลางไม่ถึงกับยากจน การใช้ชีวิตแบบในแบบชุมชนเมืองมาก การปกครองการให้ความร่วมมือก็จะมีกรน้อย เนื่องจากเป็นลักษณะเมือง ในเรื่องสาธารณูปโภคก็จะเจริญ ไม่ว่าจะเป็นไฟฟ้า ถนน ประปา โทรศัพท์ สุขอนามัย ห้องน้ำ ห้องส้วม เครื่องอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่ครบครันทำให้ชาวบ้านมีความต้องการเป็นแบบส่วนตัวมาก ไม่ต้องการยุ่งเกี่ยวกับใคร

1.11 ผู้นำและการเมืองการปกครอง

ผู้นำของหมู่บ้านราชสีมา หมู่ที่ 1 ต.สุรนารี อ.เมือง จ.นครราชสีมา ประกอบด้วย

1. ผู้ใหญ่บ้าน
2. สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล
3. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
4. กลุ่มพัฒนาชุมชนในหมู่บ้าน
5. ผู้นำส่วนท้องถิ่น เช่น กำนัน
6. ผู้นำทางสถาบันศาสนา
7. ผู้นำทางด้านการศึกษา

ด้านการปกครองภายในหมู่บ้านนั้นเป็นการปกครองแบบประชาธิปไตย ใช้เหตุผลทุกอย่างต้องลงความเห็นในที่ประชุม ด้วยการใช้เสียงข้างมาก

1.12 เศรษฐกิจ

ในหมู่บ้านราชสีมา มีระบบเศรษฐกิจแบบสังคมเมือง ชาวบ้านส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง ค้าขาย และรับราชการ ตัวแปรที่ทำให้ระบบเศรษฐกิจหมู่บ้านที่เป็นแบบสังคมเมือง เนื่องจากความต้องการความเป็นอยู่ที่ดี ต้องการความสะดวกสบาย ต้องการให้บุตรหลานไปสถานศึกษาที่ดีๆ ต้องการความเจริญ ต้องการมีฐานะ

1.13 วัดและประเพณี

ในหมู่บ้านราชสีมาไม่มีวัด ถ้าจะทำบุญคนในหมู่บ้านจะไปทำบุญวัดขงใหญ่ ซึ่งเป็นวัดที่ใกล้ที่สุดในหมู่บ้าน เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของชาวบ้านและประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ส่วนทางด้านประเพณีต่างๆ ที่ปฏิบัติก็จะทำตามวันสำคัญทางศาสนาและเทศกาลต่างๆ ตามวาระโอกาส นั้น

1.14 โรงเรียนและการศึกษา

หมู่บ้านราชสีมาไม่มีโรงเรียนในเขตของหมู่บ้าน 1 บ้านราชสีมา เพราะโรงเรียนราชสีมาขึ้นอยู่ในเขตของเทศบาลจึงไม่ถือเป็นของบ้านราชสีมา แต่เขาชวนในวันเรียนก็ไปศึกษาเล่าเรียนในโรงเรียนในพื้นที่ไม่ไกลจากหมู่บ้านแล้วยังเป็นโรงเรียนรัฐบาล ก็จะมีทั้ง โรงเรียนราชสีมา และโรงเรียนราชสีมาวิทยาลัย 2 และโรงเรียนต่างพื้นที่อื่นๆ ออกไป ดังนี้

1.15 สุขภาพอนามัย

หมู่บ้านราชสีมาส่วนใหญ่มีสุขภาพลักษณะที่ปานกลาง ซึ่งส่งผลให้ไม่พบโรคระบาดในคน แต่เมื่อปี พ.ศ. 2542 มีเด็กเป็นไขเลือดออก 1 คน แต่ปัจจุบันไม่มี เพราะได้ปฏิบัติตาม จ.ป.ฐ.อย่างเคร่งครัด จึงทำให้ไม่พบปัญหาด้านสุขภาพ ในโรคที่ติดต่อทางพืชและสัตว์ไม่มีเพราะหมู่บ้านราชสีมาไม่มีการทำเกษตรและเลี้ยงสัตว์

1.16 ข้อมูลอื่นๆ

หมู่บ้านราชสีมา ตามลักษณะภูมิศาสตร์ที่เคยทำเกษตร ทำสวน ทำนา ไม่มีในปัจจุบัน เพราะมีการมาตั้งรกรากที่อยู่อาศัย บ้านเรือน เป็นจำนวนมากชาวบ้าน จึงมีการใช้ชีวิต

แบบในสังคมมาก การปกครองการให้ความร่วมมือก็จะมีการน้อย เนื่องจากเป็นลักษณะเมือง ในเรื่องสาธารณูปโภคก็จะเจริญ ไม่ว่าจะเป็นไฟฟ้า ถนน ประปา โทรศัพท์ ส้วม เครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ซึ่งลักษณะที่สื่อถึงความไม่เข้มแข็งก็ที่มีความสะดวกครบครันทำให้ชาวบ้านมีความต้องการเป็นแบบส่วนตัวมากไม่ต้องการยุ่งเกี่ยวกับใคร โดยจะเห็นประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม ชาวบ้านจะมีค่าใช้จ่ายมากกว่ารายรับมีหนี้สินมากจากความต้องการเครื่องอำนวยความสะดวกที่ไม่จำเป็น ด้วยค่านิยมที่ผิดเพี้ยนและฐานะที่แข่งขันกันในหมู่บ้านทำให้เกิดเป็นหนี้ระบบเพื่อมาบรรเทาค่าใช้จ่ายในบ้าน และยังมีปัญหาการว่างงานที่เกิดจากระบบเศรษฐกิจของประเทศ

2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

2.1 ด้านการเกิดกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ผลการประเมินด้านการเกิดกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง บ้านราชสีมา หมู่ 1 ต.สุรนารี อ.เมือง จ.นครราชสีมา พบว่าการบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ อยู่ในระดับ ปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยภาพรวมเท่ากับ 14.2 ซึ่งนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ผู้ประเมินตั้งไว้ในบทที่ 3 จะอยู่ในระดับ ปานกลาง โดยเมื่อพิจารณาในแต่ละองค์ประกอบย่อย ๆ ทั้ง 7 องค์ประกอบ พบว่าส่วนใหญ่บรรลุเป้าหมายในระดับ ดังปรากฏในตาราง ตารางที่ 3 ระดับและค่าเฉลี่ยของผลการประเมินด้านการเกิดกองทุนหมู่บ้าน

องค์ประกอบ ที่	ตัวแปร	บรรลุเป้าหมายระดับ		
		มาก (3)	ปานกลาง (2)	น้อย (1)
1	การมีกองทุนหมู่บ้าน		/	
2	การมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุน			/
3	ทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน		/	
4	การใช้เงินตามวัตถุประสงค์ของกองทุน			/
5	แนวโน้มความเข้มแข็งของกองทุน			/
6	กระบวนการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุน		/	
7	ยอดเงินในปัจจุบันและการส่งเงินคืนของกองทุน			/
รวม		10		

ค่าเฉลี่ย (X) = 14.2

2.2 ด้านความสามารถในการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ผลการประเมินด้านความสามารถในการบริหารกองทุนของชุมชนหมู่บ้านและชุมชนเมือง บ้านราชสีมา หมู่ที่ 1 พบว่าการบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ อยู่ในระดับ ปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยภาพรวมเท่ากับ 20.0 ซึ่งนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ผู้ประเมินตั้งไว้ในบทที่ 3 จะอยู่ในระดับ ปานกลาง โดยเมื่อพิจารณาในแต่ละองค์ประกอบย่อย ๆ ทั้ง 4 องค์ประกอบ พบว่าส่วนใหญ่บรรลุเป้าหมายในระดับ ดังปรากฏในตาราง ตารางที่ 4 ระดับและค่าเฉลี่ยของผลการประเมินด้านความสามารถในการบริหารกองทุนหมู่บ้าน

องค์ประกอบ ที่	ตัวแปร	บรรลุเป้าหมายระดับ		
		มาก (3)	ปานกลาง (2)	น้อย (1)
1	คณะกรรมการ		/	
2	การออกระเบียบกองทุนฯ		/	
3	การดำเนินงานของคณะกรรมการในการบริหาร		/	
4	การตัดสินใจให้กู้เงิน		/	
รวม		8		

ค่าเฉลี่ย (X) = 20.0

2.3 ด้านการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเองของชุมชน

ผลการประเมินด้านการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเองของชุมชน ของหมู่บ้านราชสีมา หมู่ที่ 1 พบว่าการบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ อยู่ในระดับ ปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยภาพรวมเท่ากับ 20.0 ซึ่งนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ผู้ประเมินตั้งไว้ในบทที่ 3 จะอยู่ในระดับ ปานกลาง โดยเมื่อพิจารณาในแต่ละองค์ประกอบย่อย ๆ ทั้ง 6 องค์ประกอบ พบว่าส่วนใหญ่บรรลุเป้าหมายในระดับ ดังปรากฏในตาราง

ตารางที่ 5 ระดับและค่าเฉลี่ยของผลการประเมินด้านการเรียนรู้เพื่อพึ่งตนเองของชุมชน

องค์ประกอบ ที่	ตัวแปร	บรรทัดเป้าหมายระดับ		
		มาก (3)	ปานกลาง (2)	น้อย (1)
1	มีความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง		/	
2	มีการปฏิบัติในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง		/	
3	มีความเข้าใจในเรื่องการพึ่งพาตนเอง		/	
4	มีการปฏิบัติในเรื่องการพึ่งพาตนเอง		/	
5	มีความเข้าใจเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น		/	
6	มีการปฏิบัติในเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น		/	
รวม		12		

$$\text{ค่าเฉลี่ย (X)} = 20.0$$

2.4 ด้านการกระตุ้น/สร้างภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจและสังคมในชุมชน

ผลการประเมินด้านการกระตุ้น/สร้างภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจและสังคมในชุมชนของหมู่บ้าน บ้านราชสีมา หมู่ที่ 1 พบว่าการบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ อยู่ในระดับ น้อย โดยมีค่าเฉลี่ยภาพรวมเท่ากับ 1.0 ซึ่งนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ผู้ประเมินตั้งไว้ในบทที่ 3 จะอยู่ในระดับ น้อย โดยเมื่อพิจารณาในแต่ละองค์ประกอบย่อยๆ ทั้ง 3 องค์ประกอบ พบว่าส่วนใหญ่บรรลุเป้าหมายในระดับ ดังปรากฏในตาราง

ตารางที่ 6 ระดับและค่าเฉลี่ยของผลการประเมินด้านการกระตุ้น สร้างภูมิคุ้มกันของชุมชน

องค์ประกอบ ที่	ตัวแปร	บรรทัดเป้าหมายระดับ		
		มาก (3)	ปานกลาง (2)	น้อย (1)
1	การกระตุ้นให้มีภูมิคุ้มกันระดับของกองทุน			/
2	ภูมิคุ้มกันระดับกิจการของผู้ดูแลคน			/
3	เกิดการกระตุ้นเศรษฐกิจในชุมชน			/
รวม		3		

$$\text{ค่าเฉลี่ย (X)} = 1.0$$

2.5 ด้านการมีศักยภาพและมีความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น

ผลการประเมินด้านการมีศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น บ้านราชสีมา หมู่ที่ 1 พบว่าการบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ อยู่ในระดับ น้อย โดยมีค่าเฉลี่ยภาพรวมเท่ากับ 1.8 ซึ่งนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ผู้ประเมินตั้งไว้ในบทที่ 3 จะอยู่ในระดับ น้อย โดยเมื่อพิจารณาในแต่ละองค์ประกอบย่อย ๆ ทั้ง 6 องค์ประกอบ พบว่าส่วนใหญ่บรรลุเป้าหมายในระดับ ดังปรากฏในตาราง

ตารางที่ 7 ระดับและค่าเฉลี่ยด้านศักยภาพที่มีความเข้มแข็งของชุมชน

องค์ประกอบ ที่	ตัวแปร	บรรลุเป้าหมายระดับ		
		มาก (3)	ปานกลาง (2)	น้อย (1)
1	ศักยภาพเดิมของบริบทมีมากน้อยเพียงใด		/	
2	การดำเนินงานที่ผ่านมา มีศักยภาพ			/
3	ด้านการเงิน			/
4	ด้านทรัพยากรทางกายภาพ			/
5	ด้านวัฒนธรรมประเพณี	/		
6	ด้านปัญญา	/		
รวม			11	

$$\text{ค่าเฉลี่ย (X)} = 1.8$$

3. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้

จากกรณีศึกษาตัวอย่างที่ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้กู้ยืมเงินกองทุนจากในเก็บ 20 เปอร์เซ็น พบว่า หมู่บ้านราชสีมา หมู่ที่ 1 ส่วนใหญ่นำเงินไปใช้คิดวัตถุประสงค์ บางรายก็ไม่ชำระหนี้เพราะคิดว่ารัฐบาลไม่สามารถเอาผิดได้ ทำให้ไม่เกิดรายได้ จึงขาดความเข้มแข็งด้านการชำระหนี้ และเงินต้นที่เข้ามาก็ไม่เพียงพอต่อความต้องการของชาวบ้านในชุมชนซึ่งมีประชากรในหมู่บ้านจำนวนมาก ส่วนในการบริหารกองทุนของคณะกรรมการจะต้องมีเจ้าหน้าที่ของรัฐมาให้คำแนะนำ เป็นที่ปรึกษา ในการทำบัญชี และด้านการเอาผิดทางกฎหมายแก่ผู้กู้กองทุนหมู่บ้าน

เพราะคณะกรรมการยังขาดความรู้ด้านบัญชีและการตามหนี้กองทุนหมู่บ้านที่อาจจะเอาผิดจากสมาชิก จนคณะกรรมการเองก็กังวลไม่รู้จะจัดการอย่างไรเพราะเป็นคนในหมู่บ้านเดียวกันก็เกิดความเกรงใจ ทำให้หมู่บ้านราชสีมา หมู่ที่ 1 ต.สุรนารี อ.เมือง จ.นครราชสีมา มีโอกาสเสี่ยงต่อการเกิดหนี้สูญได้ซึ่งทราบจากการชำระเงินในแต่ละเดือนของหมู่บ้านจากการปล่อยกู้ของคณะกรรมการและสภาพความเป็นอยู่ที่ประชากรที่มีรายได้น้อยส่วนรายจ่ายมากและเป็นหนี้นายทุนนอกระบบที่มาก

4. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์

4.1 ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์

4.1.1 ปัจจัยด้านบวก ที่ส่งเสริมพบดังนี้

1. การบริหารจัดการของคณะกรรมการที่โปร่งใส เปิดเผย ตรวจสอบได้ตลอด
2. การจัดทำบัญชีอย่างมีระบบ มีบัญชีรายรับ-รายจ่าย ที่สามารถตรวจสอบได้

ตลอดเวลา

3. การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านที่สำเร็จถูกลงไปด้วยดีและมีสมาชิกกองทุนมาทำการกู้เงินกองทุนหมู่บ้านที่รัฐจัดสรรให้ครบตามระเบียบ

4. การรับผิดชอบของคณะกรรมการด้านการตามหนี้ที่พยายามทวงหนี้จากสมาชิกผู้กู้ยืมเงินกองทุน ซึ่งทำให้ได้เงินคืนมาบ้าง

4.1.2 ปัจจัยด้านลบ ที่ขัดขวางพบดังนี้

1. คณะกรรมการมีความขัดแย้ง แบ่งพรรคแบ่งพวก ไม่โปร่งใส

สมาชิคนำเงินที่ได้มาจากการกู้ยืมเงินกองทุนไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ ทำให้ไม่เกิดรายได้

2. คณะกรรมการขาดความรู้ด้านการบริหารงานด้านกฎหมาย โดยไม่มีหลักฐานในการค้าประกันที่ครบถ้วนในการทำสัญญาที่จะผิดต่อสมาชิกที่ไม่ชำระหนี้กองทุน

3. ระยะเวลาในการชำระเงินที่กู้จากกองทุนหมู่บ้านนั้นสั้นเกินไป โดยมีกำหนดระยะใช้คืน 1 ปี ซึ่งสมาชิคนำเงินไปลงทุนยังไม่มีผลกำไรจากการกู้กองทุน

4. สมาชิกขาดความรับผิดชอบด้านการชำระเงินคืนให้แก่กองทุน

5. สมาชิกไม่ให้ความร่วมมือที่จะปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้าน

6. สมาชิกมีหนี้นอกระบบมากกว่ารายได้ทำให้การกู้ยืมเงินกองทุนไม่เกิดรายได้ ทำให้การชำระหนี้สูญ

4.2 การเกิดองค์การเครือข่ายการเรียนรู้ขึ้นในชุมชน

จากการปฏิบัติงานโดยเข้าไปในหมู่บ้าน บ้านราชสีมา หมู่ที่ 1 ต.สุรนารี อ.เมือง จ. นครราชสีมา ในหมู่บ้านได้สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ ได้แก่

1. กลุ่มองค์กรประกอบอาชีพ กลุ่มผลิตดอกไม้รังไหม
2. กลุ่มองค์กรประกอบอาชีพ กลุ่มผลิตดอกไม้จัน
3. กลุ่มพัฒนาสตรี

จากกลุ่มองค์กรย่อยนี้ พบว่าทำให้เกิดเครือข่ายการเรียนรู้ซึ่งสามารถพัฒนาให้เกิดการเรียนรู้สร้างรายได้ สร้างงาน เสริมประสิทธิภาพภายในชุมชน

4.3 ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน

4.3.1 ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด พบว่า

กองทุนเงินล้านสามารถเป็นเครื่องมือในการกระตุ้นเศรษฐกิจ จากฐานรากโดยกระจายครอบคลุมทุกหมู่บ้าน ซึ่งช่วยในการเสริมสร้างความเข้มแข็งและพัฒนาศักยภาพของการบริหารจัดการกองทุน ซึ่งสังเกตจากการอนุมัติเงินกู้จากทางคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน โดยปล่อยกู้เพื่อช่วยในการแก้ปัญหาจากการกู้ยืมนอกระบบ

4.3.2 ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนในท้องถิ่น พบว่า

สมาชิกในหมู่บ้านมีความเชื่อมั่นว่าตนเองและคนในหมู่บ้านสามารถแก้ไขปัญหาในการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของตนเองได้ โดยมุ่งการพึ่งพาตนเองและพร้อมที่จะจัดการปัญหาของตนและหมู่บ้านร่วมกัน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นนโยบายของรัฐบาลซึ่งมี พ.ศ.ท.ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี เพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม และการแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยรัฐบาลจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กองทุนละ 1 ล้านบาท พร้อมเสริมสร้างและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถ ในการจัดระบบบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียน ในหมู่บ้านและชุมชนเมืองกันเอง จากการติดตามผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง บ้านราชสีมา หมู่ที่ 1 ต.สุรนารี อ.เมือง จ.นครราชสีมา สรุปได้ดังต่อไปนี้

1.วิธีดำเนินการ

การดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาให้เข้าใจ เป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ขั้นที่ 2 ศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน บ้านราชสีมา ต.สุรนารี อ.เมือง จ.นครราชสีมา

ขั้นที่ 3 ใช้ชีพท์โมเดล (CIPP Modal) วิเคราะห์กองทุนหมู่บ้านและกำหนดตัวบ่งชี้ตลอดจนตัวแปรคือ สมาชิกผู้กู้จะทำการขอกู้ยืมเงินกองทุน ตัวกำหนดในการตัดสินใจคือ ประวัติของผู้ขอกู้ที่จะทำการเก็บข้อมูล

ขั้นที่ 4 เก็บรวบรวมข้อมูล โดยอาศัยข้อมูลบางส่วนจากการสอบถาม , สัมภาษณ์ , สังเกตจากการประชุม เพื่อให้ตอบประเด็นคำถามใครจะต้องมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งแหล่งข้อมูลเป็น

4.1 แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data Source) คือ ข้อมูลที่ผู้ประเมินสามารถเก็บรวบรวม ข้อมูลได้โดยตรงจากกลุ่มเป้าหมายด้วยตนเอง

4.2 แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data Source) คือ ข้อมูลที่ผู้ประเมินได้เลือกใช้ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่มีผู้เก็บรวบรวมและสรุปผลไว้

ขั้นที่ 5 ข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ นำมาจำแนกออกได้ 2 ลักษณะ คือ

5.1 ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data) เป็นข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้เป็นตัวเลข

อย่างชัดเจน เป็นข้อมูลที่สามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติ ได้หลากหลายวิธี เช่น รายได้ชาวบ้าน จำนวนสมาชิกในครอบครัว เป็นต้น

5.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) เป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการบรรยายความทึ่เกี่ยวกับความคิดเห็น เจตคติ ซึ่งมีวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลที่แตกต่างกันจากข้อมูลเชิงปริมาณโดยการนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการเชิงคุณภาพ อาทิ การวิเคราะห์คุณลักษณะการวิเคราะห์เนื้อหา เป็นต้น ข้อมูลประเภทนี้ ได้แก่ ความเข้าใจของชาวบ้านเกี่ยวกับกองทุนการเปลี่ยนแปลงของชุมชนหลังจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เข้าสู่หมู่บ้าน เป็นต้น

ขั้นที่ 6 ประมวลสังเคราะห์ข้อมูลตามที่จะต้องเขียน ในบทที่ 3 วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ และ บทที่ 4 ผลการติดตามประเมินโครงการ

ขั้นที่ 7 ลงมือเขียน บทที่ 1, 2, 3, 4, 5, บรรณานุกรมและภาคผนวกสมบูรณ์ ตามแนวทางที่มีคำอธิบายในชุดสารนิพนธ์

2. ผลการดำเนินการ

2.1 ด้านการเกิดกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง บ้านราชสีมา หมู่ 1 ต.สุรนารี อ.เมือง จ.นครราชสีมา พบว่าการบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยภาพรวมเท่ากับ 14.2

2.2 ด้านความสามารถในการบริหารกองทุนของชุมชนหมู่บ้านและชุมชนเมือง บ้านราชสีมา หมู่ที่ 1 พบว่าการบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยภาพรวมเท่ากับ 20.0

2.3 ด้านการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเองของชุมชน ของหมู่บ้านราชสีมา หมู่ที่ 1 พบว่าการบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ อยู่ในระดับ ปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยภาพรวมเท่ากับ 20.0

2.4 ด้านการกระตุ้น/สร้างภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจและสังคมในชุมชนของหมู่บ้าน บ้านราชสีมา หมู่ที่ 1 พบว่าการบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ อยู่ในระดับ น้อย โดยมีค่าเฉลี่ยภาพรวมเท่ากับ 1.0

2.5 ด้านการมีศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น บ้านราชสีมา หมู่ที่ 1 พบว่าการบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ อยู่ในระดับ น้อย โดยมีค่าเฉลี่ยภาพรวมเท่ากับ 1.8

3. อภิปรายผล

จากสภาวะเศรษฐกิจ หมู่บ้านราชสีมา หมู่ที่ 1 ต.สุรนารี อ.เมือง จ.นครราชสีมา สามารถจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เมื่อวันที่ 15 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2544 โดยได้รับเงินโอนเข้าบัญชี กองทุนเงินล้านของธนาคารออมสิน เลขที่บัญชี 06-4311-20-058288-9 เมื่อวันที่ 6 เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2544 เป็นเงินจำนวน 1,000,000 บาท ตามนโยบายของรัฐบาลที่จะช่วยเหลือประชาชน จากการรับสมัครสมาชิกกองทุนบ้านราชสีมา มีจำนวนสมาชิกกองทุน 162 ราย จำนวนผู้กู้ที่ได้รับการอนุมัติจำนวน 114 ราย มียอดเงินกู้จำนวน 1,000,000 บาท ยอดเงินคงเหลือในธนาคารเป็นจำนวนเงิน บาท สมาชิกกองทุนหมู่บ้านราชสีมา หมู่ที่ 1 ต.สุรนารี อ.เมือง จ.นครราชสีมา ที่ทำการอนุมัติและปล่อยเงินกองทุนเงินล้านให้สมาชิกได้ไปแล้ว ตามวัตถุประสงค์การกู้ยืมเพื่อประกอบกิจกรรมการลงทุนได้ดังนี้

ด้านการผลิตทางการเกษตร คือ

ปลูกพืช	คือเพาะชำต้นไม้	จำนวน	2	ราย	รวมเงินกู้	20,000 บาท
เลี้ยงสัตว์	คือ เป็ด, ไก่, หมู	จำนวน	11	ราย	รวมเงินกู้	145,000 บาท
ค้าขาย	คืออาหาร ,ของชำ	จำนวน	80	ราย	รวมเงินกู้	640,000 บาท

ด้านการบริการ คือ

ช่างซ่อม	คือรถยนต์,มอเตอร์ไซค์	จำนวน	11	ราย	รวมเงินกู้	110,000 บาท
ตัดเย็บเสื้อผ้า	คือที่บ้าน	จำนวน	2	ราย	รวมเงินกู้	20,000 บาท
กู้ยืมเงิน	คือ	จำนวน	8	ราย	รวมเงินกู้	65,000 บาท

ปัจจัยด้านบวก

1. การบริหารจัดการของคณะกรรมการที่โปร่งใส เปิดเผย ตรวจสอบได้ตลอด
2. การจัดทำบัญชีอย่างมีระบบ มีบัญชีรายรับ-รายจ่าย ที่สามารถตรวจสอบได้ตลอดเวลา

เวลา

3. การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านที่สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีและมีสมาชิกกองทุนมาทำการกู้เงินกองทุนหมู่บ้านที่รัฐจัดสรรให้ครบตามระเบียบ

4. การรับผิดชอบของคณะกรรมการด้านการตามหนี้ที่พยายามทวงหนี้จากสมาชิกผู้กู้ยืมเงินกองทุน ซึ่งทำให้ได้เงินคืนมาบ้าง

ปัจจัยด้านลบ

1. ระยะเวลาในการชำระเงินที่ผู้จากกองทุนหมู่บ้านนั้นสั้นเกินไป โดยมีกำหนดระยะเวลาใช้คืน 1 ปี ซึ่งสมาชิกนำเงินไปลงทุนยังไม่มีผลกำไรจากการกู้กองทุน
2. คณะกรรมการขาดความรู้ด้านการบริหารงานด้านการบัญชี โดยไม่มีหลักฐานในการค้าประกันที่ครบถ้วนในการทำสัญญาที่จะผิดต่อสมาชิกที่ไม่ชำระหนี้กองทุน
3. คณะกรรมการมีความขัดแย้ง แบ่งพรรคแบ่งพวก ไม่โปร่งใส
4. สมาชิกนำเงินที่ได้มาจากการกู้ยืมเงินกองทุนไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ ทำให้ไม่เกิดรายได้
5. สมาชิกขาดความรับผิดชอบด้านการชำระเงินคืนให้แก่กองทุน
6. สมาชิกไม่ให้ความร่วมมือที่จะปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้าน
7. สมาชิกมีหนี้นอกระบบมากกว่ารายได้ทำให้การกู้ยืมเงินกองทุนไม่เกิดรายได้ทำให้การชำระหนี้สูญ

การเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้ขึ้นในชุมชน

จากการปฏิบัติงานโดยเข้าไปในหมู่บ้าน บ้านราชสีมา หมู่ที่ 1 ต.สุรนารี อ.เมือง จ. นครราชสีมา ในหมู่บ้านได้สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ ได้แก่

กลุ่มองค์กรประกอบอาชีพ กลุ่มผลิตดอกไม้รังไหม

กลุ่มองค์กรประกอบอาชีพ กลุ่มผลิตดอกไม้จัน

กลุ่มพัฒนาสตรี

จากกลุ่มองค์กรย่อยนี้ พบว่าทำให้เกิดเครือข่ายการเรียนรู้ซึ่งสามารถพัฒนาให้เกิดการเรียนรู้สร้างรายได้ สร้างงาน เสริมประสิทธิภาพภายในชุมชน

ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน

1. ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนดพบว่า

กองทุนเงินล้านสามารถเป็นเครื่องมือในการกระตุ้นเศรษฐกิจ จากฐานรากโดยกระจายครอบคลุมทุกหมู่บ้าน ซึ่งช่วยในการเสริมสร้างความเข้มแข็งและพัฒนาศักยภาพของการบริหารจัดการกองทุน ซึ่งสังเกตจากการอนุมัติเงินกู้จากทางคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน โดยปล่อยกู้เพื่อช่วยในการแก้ปัญหาจากการกู้ยืมนอกระบบ

2. ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนในท้องถิ่น พบว่า

สมาชิกในหมู่บ้านมีความเชื่อมั่นว่าตนเองและคนในหมู่บ้านสามารถแก้ไข ปัญหาในการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของตนเองได้ โดยมุ่งการพึ่งพาตนเองและพร้อมที่จะจัดการ ปัญหาของคนและหมู่บ้านร่วมกัน

4. ข้อเสนอแนะ

4.1 สมาชิกยังไม่เข้าใจระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยนำเงินไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ ทำให้การกู้ยืมเงินกองทุนไม่ทำให้เกิดรายได้กลายเป็นหนี้เพิ่ม

4.2 การจัดทำระเบียบกองทุนยังไม่สมบูรณ์ทำให้มีคณะกรรมการและสมาชิกบางรายไม่ เข้าใจและมีข้อสงสัยเกี่ยวกับระเบียบและอัตราดอกเบี้ย

4.3 ให้รัฐบาลจัดหาเจ้าหน้าที่มาช่วยในการแนะนำในเรื่องการบัญชีและเอาผิดกับผู้ที่กู้ไม่ชำระหนี้กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

4.4 ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามผลการบริหาร โดยการลงคะแนนว่ามีความ โปร่งใส ยุติธรรม มากน้อยเพียงใด

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง, สำนักงาน. 2544. คู่มือการดำเนินงานสำหรับคณะกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัดและอำเภอเมืองเพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมือง.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. คู่มือสำหรับประชาชนเพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544. กรุงเทพฯ : บริษัท สหพัฒนการพิมพ์ จำกัด.
- คณะกรรมการอำนวยการงานพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชนบท (พชช.), สำนักงาน. 2544. ข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช. 2 ก). กรุงเทพฯ : หจก. เพิ่มเสริมกิจ
- คณะกรรมการอำนวยการงานพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชนบท (พชช.), สำนักงาน. 2544. แบบประเมินผลและเทียบเป้าหมาย ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานของครัวเรือน รายหมู่บ้าน (จปฐ.2). กรุงเทพฯ : หจก. เพิ่มเสริมกิจ
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, สำนักงาน. 2533. การวิจัย การวัดผลและประเมินผล. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ศรีอนันต์